Poštnina plačana v gotovini.
Leto LXIX. Št. 222 Ljubljana, torek 29. septembra 1936 Cena Din 1.—

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 80 petit vrst á Din 2, do 100 vrst á Din 2.50, od 100 do 300 vrst á Din 3, večji inserati petit vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO LJUBLJANA, Knafljeva ulica štev. 5. Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c. telefon št. 26. — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE: Ob kolodvoru 101.

Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Devalvacija na vse strani:

Prilagoditev mednarodnih valut

Dalekosežne posledice razvrednotenja francoskega franka — Skoraj vse valute se morajo prilagoditi novemu položaju

Milan, 29. septembra. AA. Včerajšnji listi pišejo o valutni reformi v Franciji dokaj neugodno in dvomijo, ali bo razpoloženje po teh ukrepih pospešilo obnovo gospodarskega dela.

Berlin, 29. septembra. AA. Za 30. september je sklican širši upravni odbor državne banke, kjer bo guverner banke dr. Schacht poročal o nemškem stališču in o posledicah zadnjih francoskih valutnih ukrepov na svetovno trgovino.

Dunaj, 29. septembra. o. Listi so nocoj objavili naslednjo poluradno vest: Za enkrat še ne kaže, da se bo morala tudi v Avstriji znižati vrednost valute, Avstrija pa je navezana na tujski promet in zaradi tega ni pričakovati, da bi mogla dolgo časa vzdržati. Morda se bo že spomladi avstrijska valuta prilagodila tečaju švicarskega franka.

Kovno, 29. septembra. AA. Litovska vlada je sklenila, da v nobenem primeru ne bo razvrednotila lite.

Riga, 29. septembra. AA. V tukajšnjih krogih trdijo, da je letonska vlada sklenila pridružiti se bloku držav, ki so svojo valuto navezale na funt.

London, 29. septembra. AA. Iz Aten poročajo, da se bo grška Narodna banka izrekla za pristop Grčije k državam, ki so svojo valuto navezale na funt.

Sofija, 29. septembra. AA. Finančni minister Gujnev je izjavil, da razvrednotenje francoskega franka ne bo imelo nobenih posledic za bolgarsko valuto.

Zastoj v madžarskem izvozu

Budimpešta, 29. septembra. g. Devalvacija švicarskega franka je imela za posledico zastoj v madžarskem izvozu pšenice. Madžarska je sklenila s Švico pogodbo za dobavo 1.5 milijona stotov pšenice. Doslej je bilo izvoženih okrog 500.000 stotov, do nadaljnjega pa je vlada pošiljke pšenice v Švico prepovedala, dokler ne bo do kraja razčiščeno valutno vprašanje. Danes je bila na budimpeštanski borzi ustavljena tudi notacija švicarskega franka in nizozemskega goldinarja. Madžarska Narodna banka teh dveh valut do nadaljnjega ne sprejema.

Budimpešta, 29. septembra. AA. Narodna banka je pozvala zasebne banke, naj do nadaljnjega ne kupujejo nizozemskega goldinarja.

Grčija veže svojo valuto na funt

Atene, 29. septembra. AA. Narodna banka objavlja:

Glede na novi mednarodni valutni položaj je Nar. banka v soglasju z vlado sklenila urediti razmerje drahme do funta šterlinga. Guverner Narodne banke bo v gotovih rokih določal nakupno ceno funta-šterlinga v drahmah, in sicer po potrebah grškega gospodarstva. Pri tem bo znašal minimum 540, maksimum pa 550 drahem. Vrednost drugih tujih deviz se bo določila po tečaju funta šterlinga, kakor bodo devize notirale v Londonu. Za prvo dobo, in sicer od danes naprej je guverner Narodne banke določil nakupno ceno funta s 546, prodajno ceno pa s 550 drahmami.

Atene, 29. septembra. g. V tukajšnjih dobro poučenih finančnih krogih zatrjujejo, da se je grška vlada odločila za devalvacijo drahme v sorazmerju z devalvacijo zapadnoevropskih valut. Tozadevni ukrep bo v bližnjih dneh objavljen.

Tudi španska pezeta bo devalvirana

Pariz, 29. septembra. o. Včerajšnji listi poročajo, da je imela španska vlada dolgo sejo, na kateri se je razen z notranjimi političnimi razmerami bavila tudi s francoskimi valutnimi ukrepi, ki so izzvali v Madridu veliko pozornost. **Tudi španska vlada je sklenila znižati vrednost pezete** in je finančni minister dobil navodila za sestavo potrebnih odlokov, ki bodo nemudoma objavljeni.

Za koliko bo frank devalviran?

Pariz, 29. septembra. o. Po informacijah iz finančnega ministrstva, se bo devalvacija francoske valute, ako bo nanjo pristal parlament, izvršila v dveh etapah. Takoj po uzakonitvi vladnih reform bo frank devalviran za četrtino. Pozneje bo po finančnih potrebah vlada lahko postopno devalvirala frank še za ostanek do ene tretjine odnosno tako, da bo končno znašala devalvacija največ 34—36 odstotkov stare vrednosti. Pred končno devalvacijo se bo vrednost franka lahko izpreminjala v mejah teh dveh odstotkov, to je od 34 do 36%. Tako določa tudi sporazum, ki je bil sklenjen z Washingtonom in Londonom. Variacije se bodo izvajale lahko svobodno, kakor bo pač v interesu Francije.

London, 29. septembra. AA. Današnji listi izražajo brez razlike zadovoljstvo nad sklenitvijo tristranske valutne pogodbe. »Manchester Guardian« pričakuje, **da bosta tudi Češkoslovaška in Poljska sledili francoskemu zgledu. Edino nameni Italije so še negotovi, vendar pa je upati, da bo tudi ona sledila zgledu drugih držav. O Nemčiji še ni znano, kako bo reagirala na ta dogovor. Zdi se, da se Rim in Berlin sporazumevata za podobne ukrepe.**

Kako se je začelo v Španiji

Angleški publicist Lawrence A. Fernsworth je v zborniku »The Fortnightly« objavil daljši članek o državljanski vojni v Španiji. Pisec se je sam delj časa mudil v Španiji in prav zanimivo prikazuje tamošnje razmere. Med drugim piše:

V Španiji besni državljanska vojna. Železna roka fašizma je udarila, a stisnjena pest revolucionarnega naroda odgovarja. Boj se vodi brez usmiljenja in nihče zaenkrat še ne more predvideti nadaljnje usode Španije, niti nadaljnjega razvoja dogodkov v Evropi.

Reakcionarni in privilegirani stanovi ter v znatni meri tudi konservativni elementi so se uvrstili pod skupno zastavo. Stanovi premoženja in privilegijev branijo svoje interese, vojaška kasta brani svoja starodavna prava, cerkev se bori za moč, ugled in prestiž.

Armada, ki igra tradicionalno in samozvano vlogo »rešitelja Španije«, se je pobunila proti vladi ter napravila nekaj neverjetnega: napovedala je vojno. Njena sedanja misija je, rešiti Španijo komunizma, kakor je nekdaj branila Španijo pred nevarnostjo liberalne vzgoje, sindikalnih organizacij in republikanizma. Toda pretežna večina Špancev se dandanes ne da več »reševati« na tak način. Znano je, da vsi postopni valovi »reševanja« niso imeli drugega uspeha, kakor da so upropaščali državo, oblagodarjeno s tako obilnim naravnim bogastvom ter narod, ki bi bil mogel storiti toliko dobrega in koristnega za razvoj in napredek, če bi bil imel modrejše in treznejše voditelje.

Okrog vlade so se zbrali vsi revolucionarni elementi, počenši od najzmernejših socialistov pa do najskrajnejših komunistov in anarho-sindikalistov. Revolucija se je pričela v Barceloni in nekaterih drugih industrijskih centrih, kjer so se delavci spopadli z izvežbano armado in po 14urni ogorčeni borbi ujeli njenega voditelja, generala Manuela Godeda. Ljudstvo tokrat ni bilo pohlevna množica, marveč se je odločno postavilo v bran proti žvenketanju oficirskih sabl. Sledili so običajni revolucionarni dogodki: požganih je bilo na stotine cerkev in samostanov, duhovniki in nune razgnani, v mnogih primerih tudi umorjeni in pobiti.

Prava moč je danes v rokah revolucionarne mase, zlasti v Kataloniji. Narodna konfederacija dela, prežeta anarhističnega duha, se pripravlja na borbo celo s svojim dosedanjim zaveznikom, to je z ustavno vlado. Javna podjetja in zasebna industrija, je že »osvojena« in vsa uprava teh podjetij je v rokah revolucionarnih odborov. Sedaj je samo vprašanje, ali bo vloga Kerenskega prepuščena dosedanjemu predsedniku republike Azani, ki poskuša, da bi rešil demokracijo ne samo za Španijo nego tudi za veliki del Evrope. Še obstoja upanje, čeprav zelo majhno, da bo Španija nekega dne vendarle dobila zopet ustavno in demokratično vlado, ki bo enako odločno nastopila proti fašistom in proti boljševikom.

Če zmagajo uporniki...

Pisec citira dalje zanimivo izjavo bivšega španskega ministrskega predsednika, ki ga ne omenja z imenom, marveč o njem samo pravi, da je pripadnik zmerne desnice. Ta je Fernsworthu kot svojemu sopotniku na begu iz Španije rekel med drugim: **Če zmagajo uporniki, bo postala Španija privesek Mussolinija in Hitlerja. Potem bo imel fašizem v Evropi tri fronte in Francija bo docela obkoljena. V španski državljanski vojni bo padlo najmanj 300.000 človeških žrtev. Zgodovina Evrope bo krenila popolnoma v novo smer. S prijateljskim posredovanjem Anglije bi se še vedno moglo doseči premirje in bi se moglo ustaviti zverinsko prelivanje krvi. Samo na ta način bi se dal od Španije odvrniti i fašizem i komunizem.**

Pet let revolucije

Toda do premirja ni prišlo. Španska državljanska revolucija je v bistvu samo novo razdobje revolucije, ki traja sedaj že pet let in štiri mesece namreč odkar je bila proglašena republika leta 1931. Doba republike je trajala do novembra 1933. Prvo delo takratne vlade Azane je bilo porezanje malo predolgih kril armade: moč generalov je bila zlomljena in generali so se morali podrediti civilni oblasti. Generale je seveda to skrajno ozlovoljilo in začeli so govoriti o vojaškem puču. General Manuel Goded je imel leta 1931 na vojake nagovor, ki so ga proglasili za hujskaškega ter je bil zaradi tega odstavljen kot poveljnik. Slične hujskaške govore so imeli pozneje tudi drugi generali in tako je prišlo do pobune v Madridu in Sevilji. V Madridu je bila pobuna naglo zadušena, v Sevilji pa je pod vodstvom generala Sanjurja trajala več dni. Sanjurjo je že takrat izdal geslo: Rešimo Španijo!

Vloga armade in cerkve

V prejšnjih časih je bila španska armada nedotakljiva. Vsaka najmanjša žalitev in samo nespoštovanje do armade je prišlo pred vojno sodišče, ki je prisojalo kazni ne izpod par let robije. Tako se je dogajalo, da se je vsaka, tudi najmilejša kritika obstoječega stanja smatrala za žalitev. O armadi se ni smelo govoriti ničesar, kar ni bilo hvalisanje. Vlada Azane je poskušala to stanje omiliti. S tem pa si je nakopala sovraštvo armade, ki se ji je pridružila tudi cerkev, ko je vlada začela kontrolirati pogrebne obrede, ki so bili po mestnih ulicah silno bučni. Pozneje je bil objavljen zakon o ločitvi zakonov, ki je rodil hud odpor cerkvenih krogov. Ko je vlada nato omejila delovanje cerkvenih ustanov in samostanov ter ukinila verske šole, je napetost še bolj narasla. Menihom in nunam je bilo zabranjeno, da se vzdržujejo s poučevanjem. Na tem zakonu je padla levičarska vlada leta 1933, ker so starši ogorčeno branili svojo pravico svobodnega odločanja o vzgoji otrok. Položaj se je do skrajnosti poostril, ko je bil objavljen zakon o nacionalizaciji cerkvenega imetja.

Ko je leta 1933 Gil Robles začel snovati svojo katoliško stranko, znano pod imenom »Accion Popular«, se mu je pridružila tudi cerkev s svojo močno organizacijo »Accion Catholica« (Katoliška akcija). Za volitve februarja 1936 so razvili žilavo propagando, opozarjajoč narod na »dolžnost glasovanja«. Kardinal Goma je izdal celo poseben pastirski list, ki se je končal s pozivom, naj »vsi do zadnjega moža gredo na volišče in glasujejo za vero in domovino«.

Volitve pa so se končale z zmago levičarjev. Pod vlado Azane se je pričela tretja in zadnja doba petletne španske revolucije. Prizadevanja Azane so šla za tem, da obnovi ustavnost, izboljša republikanske zakone in vrne Kataloniji avtonomijo. Vrata ječ so se odprla in veliko število političnih in socialnih obsojencev je prišlo zopet na svobodo. Na tisoče poljedelcev in siromašnih kmetov je dobilo zemljo.

Takrat pa so začele z nasiljem desničarske stranke. Pričele so se provokacije na ulicah, prišlo je do krvavih borb in političnih ubojev. Levičarji so energično odgovarjali in tako je položaj polagoma, a stalno dozoreval. Bilo je znano, da del armade kuje novo zaroto. Več poskušenih pučov je bilo zadušenih. V zvezi s temi upori sta se vedno češče slišali imeni generalov Franca in Godeda. Vlada je oba poslala v pregnanstvo, enega na Malorco, drugega na Kanarske otoke. Nič natančnega jima niso mogli dokazati, kar je v Španiji sploh zelo težko. Vlada sploh nikomur ni mogla več zaupati. Bilo je generalov, ki so od levičarskega režima sprejeli najvišje časti in priseglali zvestobo republiki, a pri prvi priliki so prešli v tabor nasprotnikov.

Izbruh državljanske vojne

Dne 17. julija je izbruhnil upor v španskem Maroku in v nekaterih mestih v Španiji. V nedeljo 19. julija je bil upor razširjen že skoro po vsej Španiji, na Barcelono, Madrid in druga večja mesta. Od takrat dalje besni državljanska vojna, ki je doslej uničila že milijarde in milijarde narodnega premoženja in zahtevala na desettisoče nedolžnih žrtev, a še vedno ni videti konca. Nihče niti danes ne more reči, kdo bo zmagal, kdo bo bodoči gospodar Španije...

*

Smrtne obsodbe v Valenciji

Pariz, 29. septembra. AA. Vojaško sodišče v Valenciji je obsodilo na smrt 20 oficirjev, ker so sodelovali pri uporu. Med njimi je tudi podpolkovnik Palasios s petimi stotniki.

Po nürnberškem kongresu

Odkar je potihnil šum zvočnikov, ki so iz Nürnberga raznašali širom sveta proizvode nemške politične leporečnosti, se je tudi odnos do vsebine nürnberških govorov v svetovni javnosti prilično izpremenil. V glavnem se mora reči, da je veliki zbor narod no socialistične stranke glede notranje politike Nemčije ponovno potrdil, da uživa Führer nedeljeno zaupanje nemškega naroda in kdor daje preveliko pomena izjavam emigracije, ni na pravem potu v presoji nemških notranjih prilik. Težišče nürnberškega kongresa pa je bilo čisto drugje in ravno v tem je tudi veliki neuspeh prireditelјev.

Ni se jim namreč posrečila mobilizacija evropske javnosti za križarski pohod proti Sovjetski Rusiji. Argumenti za to so bili sicer precej jaki za domačo nemško javnost, ki ji minister za propagando prikraja vesti o Rusiji po potrebah svoje politike, zato pa na svetovno javno mnenje niso imeli nikakršnega učinka. Evropi namreč ne gre za osvajalni pohod proti Rusiji pod egido nemštva in evropski zapad se tem bolj zavija v odklanjajoč hlad, čim bolj iz Nemčije done glasovi o življenjski potrebi, ki nemškemu narodu narekuje pohod proti Ukrajini in njeno zasedbo.

Znano nam je, da so pri križarskih vojnah prošlih vekov v veliki meri igrali važno vlogo politični cilji posameznih držav, nihče pa ni nikoli tako brez ovinkov pristavil lončka svojih posebnih želja k ognju razburkanega krščanstva, kakor je to storil v propovedi oboroženega pohoda proti Rusiji nemški propagandni minister dr. Göbbels. Zdelo se je, da je vojna Moskvi že napovedana in da je v teku ona faza, ko so se Homerjevi junaki med seboj zmerjali in žalili. Vsaj z nemške strani je bilo opaziti ta antični način otvoritve boja. Ni dvoma, da je g. Göbbels s svojim nadpovprečnim govorniškim darom osvojil vse Nemce, ravno tako gotovo pa je, da na ostali svet njegovo govorništvo ni vplivalo.

Bila je ravno pomanjkljiva argumentacija, ki je Göbbelsovemu govoru vzela vsako vero v iskrenost njegovih besed. Že sam paradoks, da se sodobna Nemčija postavlja za varuha krščanstva, za zaščitnika zapadne kulture in za nosilca borbe proti boljševizmu, je odbil marsikaterega objektivnega poslušalca. Pred desetimi leti bi bile slične besede vse drugače vzgale, danes pa kulturni svet gleda z drugimi očmi na vlogo sovjetske diplomacije v sodobni politiki. Minister dr. Göbbels se je v svojih napadih poslužil prav običajnih novinarskih rac o gladu v Ukrajini, ki imajo izvor v Nemčiji in so se po naročilu pojavile istočasno v listih drugih držav, o 40% nepismenosti v Sovjetski uniji in o tisočih zanemarjenih otrok, kar oboje spada že v preteklost in so sovjeti ta dva problema že davno rešili. Tudi besede o agresivnosti Moskve niso preplašile svetovnega mnenja, ki ima dovolj dokazov za to, komu je treba prej pripisati agresivnost, Berlinu ali Moskvi.

Göbbels ima nesrečo, da gladu v Ukrajini ni, da so sovjeti likvidirali nepismenost pod 10%, da je svet ravno občudoval podvige sovjetskih letalcev in da je bil še poln neme groze, kako ostro je Moskva obračunala z manjšino, ki je zastopala misel razširjanja komunistične revolucije na zapadne države. Njegova argumentacija se je morala zrušiti v lastni nemoči in pred svetovno javnostjo se je pokazal v vsej svoji goloti narodno socialistični načrt: nemško-japonsko zavezništvo proti Rusiji. Pri tem bi ostali narodi Evrope imeli nalogo, da kot pomožne čete varujejo Nemčijo hrbet v moralnem pogledu in mirno gledajo razkosanje Sovjetske unije.

Novodobni križarski bojevniki pod znamenjem kljukastega križa so čisto prezrli činjenico, da danes na svetu, razen Nemcev in Japoncev, ni naroda, ki bi se dal navdušiti za vsebči pohod križarstva proti boljševizmu. Osobito pa so slovanski narodi jasno spoznali, da tiči za umetnim nemškim razburjenjem samo stari »Drang nach Osten«, ki mu Slovan nikoli ne more biti pomočnik in sobojevnik. Kakorkoli je tudi v slovanskih državah jaka protiboljševiška miselnost, vendar se tu dobro razlikuje, do kod gre v resnici le proti komunizmu in kje se začenja izražati nemški srd proti slovanstvu.

Kolonizacija Abesinije

Druga faza italijansko abesinske vojne — Naseljevanje Italijanov v zasedenem ozemlju

Rim, 29. septembra. k. Pacifikacija Abesinije, kolikor jo je italijanska vojska doslej zasedla, naglo napreduje. Poslednji poizkusi organiziranega odpora Abesincev pri Desiju, Adis Abebi in Diredavi so se izjalovili. Deževna doba gre h kraju in potlej bo okupacijska armada maršala Grazianija še lažje izpolnjevala svoje naloge. Ker so se ostanki neguševe vojske znova zbrali v vzhodnih deželah, se more pričakovati, da se bo že v oktobru pričela druga faza italijansko-abesinske vojne. Iz Adis Abebe so že odposlali prve motorizirane oddelke vojaštva, predvsem pa celo armado podvrženih domačinov v pokrajino Gore, kjer je neodvisna abesinska vlada še vedno popoln gospodar položaja.

Medtem se v rimskem kolonialnem ministrstvu pripravljajo poslednji ukrepi za definitivni pričetek kolonizacije osvojenega abesinskega ozemlja. Po vsej državi je znal fašistični režim na svoj način zainteresirati celo vrsto podjetij, zlasti takih, ki jih vlada neposredno podpira, za nove gospodarske podvige na sicer še znerom neznanih afriških tleh. Kakor kaže, bodo tam že letos pričeli trasirati nove ceste in graditi nekatere najnujnejše prometne naprave. V to svrho so preko kominarijata za notranjo kolonizacijo tudi že zbrali in namestili po raznih krajih zasedene Abesinije nad 8000 strokovnih delavcev, ki so izšli po večini iz vrst prostovoljcev v Badoglijevi vojski. Predvsem pošiljajo v vzhodno Afriko skoraj nenehoma večje in manjše oddelke fašističnih miličnikov, ki bodo morali skrbeti za javni red in varnost.

Adis Abeba, 28. septembra. AA. Dedžas Tesfeu, dedžas Seju, Desta in fitaorari Girner so se podvrgli italijanskim oblastem.

Praznik, ki označuje konec deževne dobe, je bil v Adis Abebi svečano proslavljen v navzočnosti podkralja Grazianija, vseh generalov, abesinskih dostojanstvenikov in cerkvenih poglavarjev. Bila je velika parada čet in nikjer ni bilo nobenega incidenta.

Antonescu pojde v Varšavo

Ponovno zbližanje med Poljsko in Rumunijo

Varšava, 29. septembra. k. Tukajšnji politični krogi zasledujejo z rastočim zanimanjem novi razvoj poljsko-rumunskih odnošajev. Splošno so mnenja, da se bo rumunska zunanja politika pod vodstvom novega zunanjega ministra Antonesca popolnoma odrekla stremljenju po končni ureditvi odnošajev napram Rusiji in da bo zopet navezala tesnejše stike s Poljaki. S tega vidika presojajo tudi napoved bližnjega obiska načelnika rumunskega glavnega generalnega štaba generala Samsonoviča v Varšavi, zlasti pa še vesti, da bo kmalu nato prišel v posete tudi rumunski zunanji minister Antonescu.

Prav tako pripravljajo v širši javnosti teren za ponovno zbližanje med Poljsko in Rumunijo, ki se je v zadnjem času spričo rumunskih razgovorov z Rusi malone že docela razbilnilo. Iz Bukarešte se baš odpravija v Varšavo večja delegacija bivših bojevnikov pod vodstvom brata rumunskega ministrskega predsednika Tataresca. Poljski bojevniki jim bodo obisk takoj vrnili. V načrtu je še več takih medsebojnih obiskov.

Poraz ljudske fronte v Franciji

Pariz, 29. septembra. o. Včeraj so se vršile v dveh volilnih okrožjih naknadne volitve dveh poslancev. Sodeč po rezultatih v obeh okrožjih se je politično razpoloženje širokih slojev ljudstva v zadnjem času zelo izpremenilo. Ljudska fronta je mnogo izgubila v svoji popularnosti. Če bi se sedaj vršile splošne parlamentarne volitve, bi bila ljudska fronta brškone na meh likvidirana. Naknadne volitve so se vršile v departementih Bordeauxu in v Vogezih. V obeh okrožjih sta bila z ogromno večino glasov izvoljena kandidata desničarskih strank. Njuni zmagi niso pričakovali niti desničarji. V vrstah ljudske fronte je zmagi tega zadodal velik poraz.

Kralj tenorjev BENJAMIN GIGLI PRIDE V ELITNI KINO MATICO najslavnejši sodobni pevec sveta v najnovejšem svojem velefilmu **Ave Marija** »OSAMLJENO SRCE« PRIDE V ELITNI KINO MATICO

Ob koncu gradbene sezone

ki je bila po letih krize kljub stavkam v stavbinski stroki zelo živahna

Ljubljana, 29. septembra.

Čitali smo v časopisih, da bo z letošnjim letom končala gospodarska kriza in da se kažejo že prvi znaki konjunkturne dobe. Ker nas kriza že tako dolgo tare, seveda ne verjamemo prerokom boljših časov in tudi ne tistim prerokbam, ki so jih našli v faraonovih piramidah, po katerih naj bi se letos s 16. septembrom pričela »duhovna doba« v kulturnem svetu in obenem končala »materialistična doba«. Naj bo kakorkoli, res je le, da letošnja gradbena sezona potrjuje napoved boljših časov. Tri, štiri leta se je gospodarska kriza posebno izrazito kazala v stavbinski stroki. V teh letih so v Ljubljani zelo malo zidali. Letos pa nas je presenetila izredna živahnost v gradbeni stroki. Spet je Ljubljana dobila več novih, modernih javnih stavb in več novih večnadstropnih stanovanjskih hiš. Kljub stavkam v tej stroki smo imeli letos po letih hude krize izredno živahno sezono.

Sledeči pregled zasebnih novogradenj v tej sezoni priča, da je bila letošnja gradbena sezona res živahna.

Trgovec Ciuha je na vogalu Gregorčičeve in Igriške ulice dozidal k svoji stavbi še vogalno trinadstropno stanovanjsko hišo. Gradilo je podjetje Matko Curk. Poleg te nove stavbe gradi ravnatelj pivovarne Union g. Nementz v Igriški ulici tudi trinadstropno stanovanjsko hišo. Dela izvršuje Stavbna družba. Hiša bo še letos pod streho. Na vogalu Igriške ulice in Erjavčeve ceste naj omenimo še novo trinadstropno stanovanjsko hišo Luckmannov, v kateri stranke že več mesecev stanujejo. Na Mirju gradi na vogalu Groharjeve in Aškerčeve ulice ga. dr. Kaiser dvonadstropno osemstanovanjsko hišo, ki bo tudi še letos pod streho. Zida Prva slovenska zidarska zadruga.

Na Emonski cesti obnavlja podjetje Battelino Angelo fasado Jelačinovega hišnega posestva (hišo in tovarniško poslopje). Fasada bo izdelana v baročnem stilu. Isto gradbeno podjetje gradi zdelž Emonske ceste novo, lično ograjo posestnikom, ki so odstopili tu svoj svet mestni občini zaradi razširitve Emonske ceste in ga zamenjali zelo povoljno za mestni svet ob Zeleni poti. Za vsak kvadratni meter sveta ob Emonski cesti so dobili 7 kvadratnih metrov sveta ob Zeleni poti v takozvanih Murvah.

Sodnijski okraj je letos dobil več novih krasnih hiš. V Cigaletovi ulici je postavilo podjetje Mudrovč tovarnarju Adamiču trinadstropno stanovanjsko hišo. Stavbenik Mudrovčič je pa zase zgradil vogalno hišo v Cigaletovi in Trdinovi ulici. Poleg Mudrovičeve hiše si je zgradil stavbenik Slokan trinadstropno stanovanjsko hišo.

Na Miklošičevi cesti je Vzajemna zavarovalnica dogradila štirinadstropno stanovanjsko hišo, v katero se stranke že vseljujejo. Zidal jo je gradbenik Maurič. Stavbenik Bricelj je na Masarykovi cesti dogradil hotelirju Mikliču še tretji del hotela »Metropol«. Arhitekt Ogrin dela nastavek, ki bo vezal hotel Metropol s palačo Grafike. V Kotnikovi ulici si gradi trinadstropno stanovanjsko hišo g. Briceljkavka.

Na bivšem igrišču SK Ilirije je zrasel nov del mesta. V Bežigrajskem okraju se odpro oktobra, kakor smo že včeraj poročali, tri velike državne prosvetne zgradbe, to so narodna šola, meščanska šola in gimnazija. Toda tudi več novih zasebnih hiš daje Bežigradu novo, mestno lice. Stavbenik Battelino Vilibald gradi ge. Dani Rudolf trinadstropno stanovanjsko hišo, v Medvedovi ulici so pa začeli graditi trinadstropno stanovanjsko hišo, ki je last ge. Fini Gonde.

V svetokriškem okraju je dograjena že vrsta hiš in vil. Grade še enonadstropno hišo g. Javornika v Triglavski ulici. Zida Prva slovenska zidarska zadruga. Za Strojnimi tovarnami in livarnami si gradi ga. Pavla Punčuh lično moderno vilo, ki je v surovem že dograjena Zida stavbenik Žigon.

Na Vrtači je podjetje Slograd dogradilo nov prizidek k vili inž. Pirkmajerja V Riharjevi ulici si gradi arh. Navinšek moderno majhno vilo, ki je nekakšna gradbena originalnost glede na izrabo prostora. Stavbenik Arko Franc zida g. Gorjancu Andreju v Mencingerjevi ulici enonadstropno hišo. V Povšetovi ulici pa gradi stavbno podjetje Šefic Stane enonadstropno hišo s trgovskimi in gostilničarskimi prostori v pritličju.

Stavbno podjetje Iv. Rožman je dogradilo v surovem enonadstropni prizidek k samostanu Karmeličank v Mostah, stavbenik Vižintin je pa dogradil župnišče pri novi leseni cerkvi sv. Družine v Mostah.

Razen s temi zasebnimi stavbami se je Ljubljana polepšala še z novimi izložbami tvrdk Soss, Lesjak, Olup. Nove založbe itd. V Prešernovi ulici preureja izložbe in razširja trgovski lokal drogerija Gregorič, v Wolfovi ulici pa trgovina Golob. V načrtu je pa še obnova fasade Oražnovega doma v Wolfovi ulici.

Litijske občinske zadeve

Litija, 29. septembra.

Ban je razrešil župana g. Lajovica in več občinskih odbornikov. V kratkem je to že drugi razpust. Proti prvemu razpustu so se prizadeti pritožili, pritožba pa še ni rešena. Zadnji odlok pa nima odložilne moči in je prevzel občinske posle dosedanji član uprave g. Luka Bizjak, vpokojeni predilniški skladiščnik. Izvoljen je bil na listi JNS Kakor doznavamo, bo vodil g. Bizjak občino do novih občinskih volitev, ki bodo 25. oktobra. Za volitve so določena tri volišča v Litiji, na Savi in v Hotiču.

Tik pred razrešitvijo je imel stari občinski odbor, ki je obstojal iz JNS večine, sejo in je razpravljal o važnih zadevah. V tajni seji je bilo sklenjeno prodati občinski mlin na Grbinu g. Jožetu Šušterju za 26 tisoč Din. Prvotno je bil kupljen za elektrifikacijo Litije. Izkazalo pa se je, da potok nima dovolj padca, da bi gonil električno centralo. Iz zadrege si je pomagala Litija s tem, da se je priključila na električni tok, ki ga nam oddaja lesna tvrdka Kunstler na Frtici. Občinski odbor si je prizadeval, da bi dosegel za Litijo velenjski tok. Akcija pa je brezuspešna, ker zavlačujejo Kranjske deželne elektrarne elektrifikacijo med Domžalami, Moravčami in Litijo. Občinski odbor je sklenil, da bo stopil pismeno v stik s Falo in zaprosil za njen tok. Iz previdnosti, da ne bi ostala Litija sploh brez električne energije pa je občinski odbor podaljšal dosedanjo pogodbo s Kunstlerjem za dobo nadaljnih 5 let.

Zaradi naraščajočega napredka Litije in okolice je nujno potreben regulacijski načrt. Sklenjeno je bilo, da se bo razpisal natečaj za regulacijski načrt Litije, Grbina in Gradca, ki tvorijo osrčje naše velike občine.

Neurje v poslednjem času je močno poškodovalo cesto, ki veže Mačkovno pri Ponovičah in Vače. Naraslа voda je tudi razdrla most preko potoka Mačkovne. Naša občina bo prispevala 2000 Din za popravilo mostu pri Cirkušah. To pot uporabljajo tudi turisti, ki hodijo peš iz Litije preko Cirkuš na Sv. goro. V članstvo občine so sprejeli naslednje prosilce: odvetnika dr. Ferdinanda Ludvika, predilniškega mojstra g. Franceta Hribarja, zobotehnika g. Glaviča Edvarda in Franca Pestotnika, posestnika na Grbinu.

Litija je dobila lani samostojno meščansko šolo, ki še nima lastnega poslopja in zdaj gostuje na predilniških Stavbah. Gradbeni fond za zidanje prepotrebnega poslopja za meščansko šolo napreduje le počasi. Odbor je sklenil prepustiti svojo hranilno knjižico pri litijski Okrajni posojilnici v znesku okrog 60.000 Din za gradbeni fond meščanske šole.

Občinski odbor je razpravljal nato še o drugih zadevah, naklonil pa je tudi podporo posestniku Kepi Martinu s Save, ki ga preganjajo nesreče. Marljivemu kmetu je v petih letih poginilo že 6 konj.

Kakšni bodo ljudje in kakšno bo življenje na svetu čez 100 let? **Velesenzacija!**

PRIDITE JUTRI V KINO UNION in odgovorili Vam bomo na ta vprašanja z velezanimivim in fantastično izdelanim velefilmom po romanu H. G. WELLSA

»Človek in življenje leta 2036« **Konec in preporod sveta** Režija A. Korda

Nova cesta skozi Kranj

Po novi varijanti naj bi bil reguliran in znižan Jelenov klanec

Kranj 27. septembra.

Prebivalci Kranja se zelo zanimajo, kje in kako bo speljana nova cesta skozi Kranj. Sedanji načrt, da se cesta v Gaštejskem klancu preloži višje v breg z nadvozom čez železniško progo, od koder gre naravnost na sedanji savski most, je zasnovan že lani obenem s prvimi vestmi o gradnji ceste. Ta načrt je tudi obveljal, proga je že trasirana, odkupljena so zemljišča, gradnjo tega odseka ceste je kot najnižja ponudnica izlicitirala kranjska gradbena tvrdka Slavec in se sedaj samo še čaka, da bo licitacija v ministrstvu odobrena. V debati so pa ljudje razmotrivajoč ta način rešitve sprožili razne neoficijelne predloge, tako na pr. naj se severno od Drulovke nekje, kjer je Sava najožja, zgradi na čirčiško stran most, od tod pa naj se v loku spelje cesta na sedanji kokrški most na Primskovem in odtod dalje. Sprožen je bil tudi predlog, naj se premosti soteska med Gaštejem in Pungratom, potem bo pa šla cesta s Pungrata skozi vse mesto.

Zadeva je zdaj rešena v te smislu, da bo znižan Gaštejski klanec z nadvozom čez železniško progo. Tako pelje cesta čez sedanji savski most v Kranj in s tem nastane vprašanje, kje in kako bo tekla cesta skozi mesto. Tudi v tem pogledu se je že lani našla rešitev, se katero se je skoraj zdelo, da bo prodrla, namreč, da se nova cesta pelje po nekdanji stari cesti mimo Majdičevega kanala, pod Jegličem in Prešernom skozi zgornji del starega drevoreda, čez Krenerjev travnik na Zlatem polju, tako da bi dosegla sedanjo državno cesto nekako pri Perivneku. Po tem načrtu, pri katerem bi bilo treba podreti več hiš, bi se nova cesta Kranja kratkomalo direktno izognila. Tekla bi povsem izven mestnega središča.

Prvotno za to traso zelo navdušeni meščani so se pa začeli zavedati škodljivih gospodarskih posledic, ki bi nastale za mesto s tem, da se ga izogne nova avtomobilska cesta kot glavna prometna žila, ki veže Ljubljano z Gorenjsko. Sedanja cesta, ki teče po Jelenovem klancu, bi ostala le še za lokalni promet kot zveza kolodvora z mestom. Zato se je pričelo razmišljati, ali ne bi kazalo novo cesto speljati na kak način po sedanji progi skozi Kranj. Rezultat teh razmotrivanj, predlogov in intervencij je danes ta, da se prav intenzivno dela na tem, da se v bistvu ohrani sedanja cesta po Jelenovem klancu, ki bo reguliran in znižan.

Terenska sekcija za novo državno cesto v Ljubljani je namreč poslala v Kranj ing. g. Gregorinčiča, ki je s svojimi pomočniki zmeril to novo varijanto. G. ing. Gregorinčič, ki je v zadnjih 14 dneh premeril Jelenov klanec, teren pred »Staro pošto« in Roossovo hišo ter cesto do Perivneka, je Vašemu dopisniku radevolje dal nekaj podatkov o predvideni trasi te nove varijante državne ceste

Savski most bo razširjen. Sedanja širina bo služila za vozni promet, za pešce se bosta napravila na vsaki strani po en hodnik na konzolah, vse v sedanjem slogu mostu, ki bo tlakovan z novimi drobnimi kockami. Sedanje velike kocke se ne obnesejo. Cestišče ceste na Jelenovem klancu bo razširjeno na 6 m. Na ovinku pred Jelenom bo treba razstreliti in odstraniti kos skale, pri čemer bo treba tudi podreti drvarnico na Jelenovem dvorišču in tudi kozček vrta odpade. Odtod naprej pa klanec ne gre direktno mimo hotela, marveč čez zemljišče Roossovega vrta in hiše, pri čemer bo treba podreti Rovssovo hišo in del sodišča, tako da pride regulirana cesta na sedanjo nekako pred Gorjančevim skladiščem. S to regulacijo bo vzpetina Jelenovega klanca znižana z 11 na 6 promile. Potem bo šla cesta s črto, katero ima poslopje tiskarne Save, tako, da se pomakne za par metrov v drevored. Koncem drevoreda bo treba na šavnikovi pristavi podreti sedanji zid in bo cesta pomaknjena na črto Slavčeve zgradbe. Pri Bekselnu ne bo nobenih korektur. Pred Kumpovo hišo se cesta s sedanje zopet umakne na Majdičevo parcelo in bo pred Prešernom pomaknjena za 8 m v smeri proti Pahorjevi vili od sedanje črte. Od Prešerna pa do pristave severno od Perivneka pa bo šla cesta v popolnoma ravni črti. Potem sledi korektura ceste v Naklem, kjer bo odpadel sedanji ostri ovinek in bo cesta s Police šla čez polje za Marinškom. Od Savskega mostu dalje po klancu in skozi mesto približno do Prešerna bo cesta tlakovana s kockami, od Prešerna dalje pa betonirana. Tu se mora natančno še določiti mestna meja. Tlakovanje s kockami je zlasti neizogibno na klancu, kjer o asfaltu ni govora, ker pozimi rado avtomobilom kot še bolj konjem drči. Kocke so zato radi hrapavosti najbolj uporabne. Betonirana pa cesta v mestnem območju zato ni, ker je treba cesto radi vodovoda, kanalizacije ali drugih vzrokov večkrat razkopavati. Kocke preložiti pa ni tako težko.

Tako izgleda druga najnovejša varijanta ceste. Rezultati sedanjih meritev bodo izdelani pozimi, pravtako definitivni načrt. Katera izmed obeh varijant bo prišla v poštev, bo odločila komisija v Beogradu. S stališča moderne avtomobilske ceste se da zagovarjati prva, ker se izogiba mesta, s stališča gospodarskih interesov Kranja pa druga, ki teče skozi mesto. Stroški pa bodo v obeh primerih precej enaki.

IZ ZDRAVNIŠKE PRAKSE

— Ali ste že imeli težje primere v svoji praksi, gospod doktor?

— O pač, baš sem namenjen k takemu bolniku. Še dve leti mi dolguje honorar.

Drenikov sokolski večer

Ljubljana, 29. septembra.

V telovadnici Narodnega doma je bila snoči intimna, prisrčna sokolska svečanost. V znak spoštovanja in priznanja za sokolsko delovanje je priredila uprava in vaditeljski zbor Ljubljanskega Sokola br. Bojanu Dreniku ob njegovem 60letnem življenjskem jubileju sokolski večer. Kmalu po 20. so se zbrali člani uprave, obeh vaditeljskih zborov ter člani in naraščajniki uvrščeni v dvorede s kraljevim praporom na čelu. Pri vhodu v telovadnico so pričakovali jubilanta starosta br. Kajzelj, podstarosta br. dr. Fran Kandare in načelnica s. Olga Kržanova, ki je br. Bojanu Dreniku poklonila krasen šopek rdečih nageljev z državno trobojnico.

Ko je vstopil v telovadnico br. Bojan, so mu navzoči navdušeno vzklikali sokolski »Zdravo«. Pred jubilanta je stopil starosta br. Kajzelj, ki je prisrčno pozdravil br. Bojana Dreniка kot Sokola starega kova, ki je vse svoje življenje posvetil Tyrševi sokolski vzgoji. Izrekel mu je k njegovemu življenjskemu jubileju prav iskrene čestitke ter mu želel, da bi še dolgo vrsto let posvetil vse svoje fizične in duševne sile vzgoji v sokolski telovadnici. Brat Kajzelj je še prečital čestitko podstaroste br. Engelberta Gangla, potem mu pa izročil v spomin na današnji večer krasno zlato verižico z napisom »Ljubljanski Sokol 27. IX. 1936.« Vsi navzoči so nato priredili jubilantu navdušene ovacije, potem pa je čestital br. Dreniku v imenu viškega Sokola br. Janez Hervat, ki se je spomnil slavljenca kot soustanovitelja viškega Sokola. Za starejšo sokolsko vrsto, ki jo vodi br. Drenik, je čestital jubilantu br. dr. Janko Rupnik z željo, da bi tudi nadalje vodil vrsto »starih Slovanov«. Za telovadne oddelke je čestital br. podnačelnik Tomaž Šavnik, nakar se je ves ginjen za toliko pozornost zahvalil v daljšem in lepem govoru jubilant, ki je izjavil, da ga je današnji večer še bolj priklenil v telovadnico, v kateri je preživel najlepše ure svojega življenja. Njegovemu govoru so sledile ponovno navdušene ovacije, nakar so mu čestitali vsi navzoči bratje in sestre. S tem je bila lepa in skromna počastitev končana, sokolska družina pa se je zbrala v restavraciji Slamič na prijateljski večer, kjer je bilo izgovorjenih več zdravic ter je potekel večer v resničnem sokolskem bratstvu.

Državnim upokojencem

Ljubljana, 29. septembra.

Državni upokojenci se opozarjajo, da po določilih čl. 30. Uredbe o osebni in rodbinski dokladi iz leta 1935. ni treba s »Prijavo« za prejemanje te doklade, ki jo morajo vsi državni upokojenci predložiti finančni direkciji v Ljubljani v prvi polovici meseca oktobra, prilagati dokaze oblastev glede dejstev, navedenih v prijavi. Vsak je sam odgovoren za podatke v prijavi s posledicami, navedenimi v členu 31. te uredbe.

Odpadejo torej potrdila davčnih oblastev, kakor tudi podpisa dveh državnih uradnikov (upokojencev), ki jamčita za pravilnost nekaterih navedb, kar vse je bilo prej predpisano.

Finančna direkcija je že v dnevnikih uradno razglasila, da lahko vsak poda prijavo v obliki navadne vloge, ker oblika prijave po čl. 29. ni predpisana, mora pa odgovarjati predpisom členov 29 do 31 te uredbe.

V svrho olajšave je Društvo državnih upokojencev za dravsko banovino v Ljubljani založilo obrazec take prijave, ki odgovarja vsem omenjenim predpisom s potrebnimi navodili vred, tako da je vsak obvarovan nadaljnjih neprilik in nevšečnih posledic, če se natančno ravna po navodilih in vsebini te tiskovine. Ker vsebuje prejšnja tiskovina določila, ki niso več veljavna, je stari obrazec neraben in nepriporočljiv.

Iz Trbovelj

— **Sneg v planinah.** Naše planine je pobelil sneg. Prineslo ga je v nedeljo hladno deževno vreme in ko je popoldne pričel pihati sever, so naši stari očanci pričeli napovedovati zimo. In res danes zjutraj smo videli na Kumu in Mrzlici prvi sneg, ki pa se je že v prvih dopoldanskih urah pomaknil visoko proti vrhom planin, tako da sta imeli obe planini popoldne le še bele klobuke. Pravijo, da bomo dobili letos zgodaj zimo in da bo zelo mrzla.

Iz Celja

—c **Žrtev kolesarja.** V soboto je neki kolesar podrl na cesti 7letno dninarjevo hčer ko Angelo Podlesnikovo iz Škofje vasi na tla in ji zlomil levo nogo. Deklico so prepeljali v celjsko bolnico.

—c **Nesreče pri delu.** V soboto si je 28letni dninar Alfonz Lončar iz Vodic pri Št. Juriju ob juž. žel. pri delu s koso prerezal kite na levi roki. V Izlakah pri Podčetrtku si je 69letni dninar Martin Mraz doma pri padcu zlomil desno roko v ramenu. Ko je 34letni posestnik Jakob Pevec od Sv. Štefana pri Žusmu sekal v petek hlode, mu je spodrsnilo in je tako nesrečno padel, da si je zlomil levo roko. Pri nabiranju bršljana na Starem gradu v Celju je padel 30letni brezposelni električar Vinko Bučar iz Celja v nedeljo ob 13. dvanajst metrov globoko. Pri padcu je dobil pretres možganov in se je poškodoval po vsem telesu. Ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnici.

Z Jesenic

— **Priprave za odkritje spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I. Uedinitelju** so v polnem teku. O slavnosti so se posvetovala vsa jeseniška društva in so iz svoje srede izvolila ožji odbor, ki vodi vse podrobno delo. Sv. maša bo pred poslopjem narodne šole, v slabem vremenu pa v farni cerkvi. Na sporedu je tudi obhod po mestu z izbodiščem izpred kolodvora.. Natančen program bo objavljen, ko bodo vsi občinski odbori, društva, gasilske čete, šole itd. poročali o svoji udeležbi in ko se bo natančno vedelo, kdaj prispe vlak iz Francije. Pripravljalni odbor je tudi prosil za uvedbo turistovskega vlaka, ki prispe na Jesenice ob pol 8. zjutraj. Ravno tako je tudi prosil za poseben vlak iz Bohinjske Bistrice do Jesenic, kar pa bo združeno z velikimi težkočami. Namestu vencev, ki bi jih polagala razna društva, obč. odbori in drugi, naj bi darovali vsi ti primerno vsoto za reveže. Tega dne se odpeljejo z rudarji iz Francije tudi Jeseničani na Oplenac. Vožnja stane brez hrane in prenočišča 269 Din. Kdor bi se nameraval udeležiti tega potovanja, naj sporoči to pripravljalnemu odboru za odkritje spomenika na Jesenicah. K udeležbi odkritja spomenika vabimo vsa društva od blizu in daleč. Društva pa, ki so prejela pismeno vabilo, naj javijo želje, ki jih imajo v tem pogledu, kakor tudi število udeležencev pravočasno imenovanemu odboru.

— **Dve poroki v eni družini in hiši.** Danes se je poročil v Celju g. Jože Činkovic, uradnik KID, predsednik »Bratstva« in znani sportni organizator z gdčno Anico Kumerškovo, hčerko ugledne rodbine iz Celja. V istem času se je poročila sestra ženina gdčna Bogica Činkovičeva z g. Adolfom Reinmüllerjem, uradnikom KID na Jesenicah. Bilo srečno!

— **Na višku gradbene sezone.** Med tem ko marsikje drugje gradbena sezona že pojema, se na Jesenicah dela skoraj na vseh koncih in krajih. Mestna občina gradi v lastni režiji vodovod Podmežaklje, pred narodno šolo se vrše priprave za postavitev spomenika viteškemu kralju Aleksandru I. Uedinitelju, v Obrtniški ulici izvršuje gradbeno podjetje Miloš Regovc kanalizacijska dela, v kratkem bo začela mestna občina s deli na izpopolnitvi cestne razsvetljave. Gradbeno podjetje »Slograd« je pričelo z deli na vseh objektih in stavbah, ki jih je moralo prekiniti pred tedni zaradi stavke delavcev. V tovarni gradi mogočne lope za nove delavnice, ob Cankarjevi cesti se nadaljujejo dela na impozantni obcestni škarpi, na nasprotni strani te ceste pa se nadaljujejo gradnje dveh velikih stanovanjskih hiš za delavce. V bližini Sokolskega doma gradi »Slograd« veliko hišo za nameščence KID, ob Slomškovi ulici za tehniškega ravnatelja KID g. ing. Dostala, na drugi strani te ulice pa veliko hišo za tovarniške uradnike in delovodje. Pa tudi zasebniki zidajo hiše, tako da lahko trdimo, da je letošnja gradbena sezona ena najboljših po vojni.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Torek, 29. septembra katoličani: Mihael.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Dijak prosjak
Kino Ideal: Junak nad junaki
Kino Sloga: Noč na Donavi
Kino Union: Moderni časi
Kino Šiška: Škandal dneva
Kino Moste: Neustrašljivi mustang Ken Maynard.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1 Bahovec, Kongresni trg 12, Mr. Nada Komotar, Vič — Tržaška cesta.

Naše gledališče

DRAMA

Torek 29. septembra: Zaprto.
Sreda 30. septembra: Za narodov blagor. Red Sreda.
Četrtek 1. oktobra: Kralj Lear. Red Četrtek.
Petek 2. oktobra: Zaprto.
Sobota 3. oktobra: Tudi Lela bo nosila klobuk. Premierski abonma.

OPERA

Torek 29. septembra: Zaprto.
Sreda 30. septembra: Matija Gubec. Premierski abonma.
Četrtek 1. oktobra: Zaprto.
Petek 2. oktobra: ob 15. Lucia di Lamermoor. Dijaška predstava po globoko znižanih cenah od 5 do 16 Din.
Sobota 3. oktobra: Traviata. Gostuje tenorist g. Anton Drmota. Izven. Cene od 36 Din navzdol.

Iz Kamnika

— **Kolo so mu ukradli.** Kdo ne pozna nekdanjega kamniškega čuvarja javne varnosti, ki je zamenjal policijsko čako z zelenim lovskim klobukom in danes kraljuje na Kopišču? Ta mož, ki je bil preje strah in trepet vseh prijateljev tuje lastnine, je sedaj sam postal žrtev drznega tatu. S kolesom se je pripeljal iz Kopišč v Stahovico in se je ustavil v znani gostilni »Pri Korlnuc«, da bi si nabral novih moči za pot proti Kamniku. Ko pa je hotel oditi, je opazil, da mu je nekdo ukradel kolo. Brž je naprosil gospodarja naj mu posodi svoje kolo, s katerim je pohitel proti Kamniku, da prijavi tatvino orožnikom in policiji. Po prijavi je odšel na glavnem trgu v kavarno in je seveda tudi drugo kolo pustil pred hišo. Čez nekaj minut je s skrbjo pogledal pred hišo, če mu niso tudi drugega kolesa ukradli in glej ga spaka, tudi drugo kolo je izginilo. Nastalo je silno razburjenje, kajti to bi bilo res malo odveč, da bi nekdanji mož postave v eni uri kar dvakrat postal žrtev kolesarskega tatu. Razburjenje pa je bilo preuranjeno, kajti sredi zabavljanja se je mirno pripeljal na kolesu orožnik, ki si ga je izposodil, da bi hitro pogledal po vseh kamniških gostilnah in morda izsledil pravega tatu. Regaliju se je obraz zjasnil in z mešanimi čustvi jeze in veselja se je odpeljal proti Kamniški Bistrici. Mož trpi okrog 1000 Din škode.

— **Pritožba mesarjev.** Kamniški mesarji so se pritožili mestni občini, da jim delajo mesarice iz Trzina, ki ob tržnih dneh prodajajo meso na stojnicah, hudo konkurenco. V pritožbi navajajo, da tak način prodajanja mesa ni higieničen in prosijo, da občina zabrani dovoz mesa z dežele. Občinski odbor pa je na svoji seji to stvar prerešetal in prišel do zaključka, da je občina sicer dolžna ščititi svoje davkoplačevalce, ima pa tudi obveze do ubogih konzumentov in ker je konkurenca koristna, je bilo sklenjeno, da se mesarjem odgovori, naj prodajajo boljše meso po nižjih cenah, kakor se prodaja na stojnicah in prav gotovo bodo vsi Kamničani kupovali meso zopet v mesnicah. Občinski odbor si je pridobil simpatije med gospodinjami, kaj bodo rekli mesarji, pa ne vemo. Da bi pa bili obe stranki zadovoljni, je nemogoče.

— **Nove cestne svetiljke.** V našem listu smo že opetovano prosili, da bi se na temnih krajih postavile svetilke. Svetilke so potrebne posebno na poti med tovarno »Etac in Dornikom in dalje proti Perovemu. Končno bodo dolgotrajne prošnje vseh prizadetih vendar uslišane. Cestne svetilke iz mesta bodo prenešene na Perovo, v mestu pa dobimo 15 novih svetilk, ki bodo napeljane preko ulice, kakor je sedaj razsvetljen Glavni trg in Maistrova ulica. Vse to bo stalo okrog 15.000 Din in se bo z deli kmalu pričelo. Tako bo dobilo mesto moderno cestno razsvetljavo, Perovo pa, kjer je sedaj bilo nevarno, da človek zaradi teme pade v vodo, dobi nujno potrebne obcestne svetilke.

Z Zidanega mosta

— **Prošnja banovinskemu cestnemu odboru.** Banovinska cesta, ki pelje iz Šmarjete pri Rimskih toplicah proti Dolu pri Hrastniku, ima na predelu do Brezna mnogo mostov. Dasi je cesta dobro vzdrževana, ima ta nedostatek, da je precej mostov poškodovanih. Železobetonska ograja je namreč ponekod popolnoma ali delno razdejana. Uničili so jo brezobzirni avtomobilisti ali vozniki. Prizadeti prosimo banovinski cestni odbor, da oskrbi omenjene mostičke z novo ograjo.

— **Letošnja letina.** Sadna letina je bila splošno zelo slaba. Jabolk je bilo prav malo, boljše so obrodile hruške. Na Jelovem in Žebniku obeta letošnje leto razmeroma boljšo vinsko letino. Lani so pridelali malo vina, ker je slana uničila nove poganjke trte. Zelo dobro je letos obrodila koruza slabše pa pšenica in ostale vrste žita. Krompir je droban, mnogo pa so ga uničili bramorji. V splošnem je obrodil slabše kot lani.

DNEVNE VESTI

— **Seton Watson v Zagrebu.** Znani angleški publicist Seton Watson se mudi že tri dni v Zagrebu kjer se hoče informirati o naših političnih razmerah. Sestal se je že z vsemi vodilnimi hrvatskimi politiki.

— **Odlikovanje.** Z redom Jugoslovanske krone IV. stopnje, je odlikovan rudarski glavar g. ing. Josip Močnik. Čestitamo!

— **Zastopniki Trgovskih zbornic proti velikim trgovskim hišam.** Tudi na drugem mestu poročamo, da so zastopniki trgovskih in mešanih zbornic iz vse države včeraj dopoldne na konferenci v Beogradu razpravljali o podaljšanju uredbe o prepovedi ustanavljanja velikih trgovskih hiš v naši državi. Vsi so se izrekli za podaljšanje uredbe ker so razmere še vedno take, kakršne so bile ko jo je vlada izdala. Položaj trgovcev v mestih, ki sploh pridejo v poštev za velike trgovske hiše, se ni prav nič zboljšal, temveč zaradi redukcije uradniških plač še poslabšal. Ne smemo dovoliti, da propadajo naše male trgovine brez vsake potrebe odnosno splošnih interesov.

— **Prvi mednarodni medicinski kongres v Beogradu.** Danes dopoldne je bil v Beogradu svečano otvorjen 15. mednarodni kongres za kirurgijo, klimatologijo in medicinsko geologijo. Otvoril ga je rektor beograjske univerze dr. Dragoslav Jovanović. Kongres bo trajal do petka, pokrovitelj mu je knez Pavle, častni predsednik minister socialne politike in narodnega zdravja Dragiša Cvetković. V Beogradu so se zbrali najodličnejši predstavniki kirurgije, klimatologije in medicinske geologije iz vseh krajev sveta.

Kino Sloga, tel. 27-30
Danes poslednjič dunajska opereta
NOČ NA DONAVI
Wolf. Liebeneiner, Dorit Kreysler, Ida Wüst, Leo Slezak

Elitni kino Matica
Tel. 2124
MILLÖCKERJEVA razkošno inscenirana opereta
DIJAK PROSJAK
Carola Höhn, Marika Rökk, Johann Heesters, Ida Wüst, Fritz Kampers

Kino Union, tel. 22-21
DANES POSLEDNJIČ
velefilm izredne lepote
Charlie Chaplin: MODERNI ČASI
Predstave ob 16., 19.15 in 21.15 uri

— **Znižana voznina za kongres zdravniškega sindikata.** Za II. kongres zdravniške ga sindikata, ki bo 3. in 4. oktobra v Novem Sadu, je dovoljen vsem zdravnikom, članom sindikata, ki so v državni službi, dopust od 1. do 6. oktobra. Udeležencem kongresa državnim uradnikom je dovoljena četrtinska voznina, drugim pa polovična.

— **Letoviščarji še vedno prihajajo v Dalmacijo.** Včeraj popoldne je prispelo v Split s parnikom »Kraljica Marija« 380 potnikov večinoma francoskih letoviščarjev. V nedeljo popoldne se je pa pripeljalo s posebnim vlakom iz Prage 240 češkoslovaških letoviščarjev, ki ostanejo v Dalmaciji na počitnicah 14 dni. To je zadnji posebni vlak iz Prage na Jadran v letošnjem letu. Prihodnje leto začno voziti posebni vlaki iz Prage na Jadran mnogo prej nego letos.

— **»Trboveljski slavčki« v Zagrebu.** V nedeljo 4. oktobra nastopijo »Trboveljski slavčki« po daljšem presledku zopet v Zagrebu. Tudi za nedeljski koncert priljubljenega trboveljskega mladinskega pevskega zbora vlada v Zagrebu veliko zanimanje.

— **Spremembe voznega reda v zimskem času.** Pričenši s 4. oktobrom se spremeni vozni red nočnih brzih vlakov Dunaj—Maribor-Ljubljana-Trst v obeh smereh. Nadalje se spremeni vozni red nekaterih potniških vlakov na progi Pragersko—Kotoriba, Ormož—Hodoš Ljutomer—Gornja Radgona, Maribor—Dunaj in Jesenice—Beljak odnosno Celovec. Nadalje vozi prvi jutranji potniški vlak štev. 9124 na progi Slovenjgradec—Dravograd M. od 4. oktobra 1936 dalje le trikrat na teden in sicer ob nedeljah, ponedeljkih in četrtkih; istotako vozi zadnji večerni potniški vlak štev. 9125 na tej progi tudi samo trikrat na teden in sicer ob nedeljah, četrtkih in sobotah. Točni podatki vseh teh sprememb so razvidni na stenskem voznem redu list III. in IV. na vseh postajah. Končno opozarjamo, da vozijo izletniški vlaki na progi Ljubljana—Vrhnika trg. Slov. Bistrica—Slov. Bistrica mesto, Ljubljana gl. kol.—Jesenice—Bistrica Boh. jez. odn. Rateče Planica, Kranj—Tržič, Ljubljana gl. kol.—Karlovac, Trebnje na Dol. — Št. Janž na Dol., Novo mesto—Straža Toplice in Karlovac Ozalj zadnjikrat v nedeljo dne 4. oktobra. Na progi Ljubljana gl. kol.—Kamnik mesto vozi ob nedeljah in praznikih mesto dosedanjega izletniškega vlaka štev. 8419 nedeljski potniški vlak štev. 8417.

— **Če ni hidranta.** Zaradi priklopitve štepanje vasi k mestni občini, se odslej ob vročih in prašnih dneh škropi tudi cesta od konca Hradeckega ceste do konca štepanje vasi, a škropilni voz mora v tem primeru zajemati vodo iz hidranta pri zadnji hiši Hrad. ceste, ker vodovod naprej še ni speljan, zato tudi hiše tu doli še nimajo pitne vode iz vodovoda. Vodovod in kanali so za priključene občine poleg elektrike — glavne pridobitve.

— **Sneg tudi po drugih krajih.** Tudi po drugih krajih naše države je nenadno pritisnil mraz. V Primorju je bilo v soboto še tako toplo, da so se ljudje v morju kopali, proti večeru je pa začelo deževati in v nedeljo se je vreme naenkrat spremenilo. Postalo je hladno in zapihal je močan veter. V Primorju je deževalo, v Gorskem kotaru od Liča do Srpskih Moravic je pa snežilo. Temperatura se giblje med 1 in 2 stopinjami pod ničlo. Sneg je zapadel tudi na Učki in Velebitu. V Savi pri Zagrebu so se ljudje prejšnji teden še kopali, v soboto je pa začelo deževati in v noči od nedelje na ponedeljek je sneg pobelil Sljeme. Tako zgodnjega snega Zagrebčani na Sljemenu že dolga leta ne pomnijo.

— **»Umetnost«** se bo imenoval novi list. stanovsko glasilo, ki ga bo izdajalo Društvo slovenskih likovnih umetnikov v Ljubljani štirikrat na leto. Prva številka »Umetnosti« bo obsegala 16 strani izpolnjenih s prispevki naših umetnikov iz tu in inozemstva. List, ki ga bodo krasile številne umetniške reprodukcije izide prihodnje dni.

— **Grozdje na brajdah in — kosi.** Na domačih brajdah — ob hišah in vrtovih — se letos grozdje ni obneslo: še predno je dozorelo, je pričelo tudi že — gniti. Zato marikateri gospodar ni imel kaj prida obrati, kar je ostalo, pa zdaj prav pridno obirajo kosi, ter srkajo — srčeni pa ose.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo hladno, pojemanje oblačnosti. Včeraj je deževalo v Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu, Skoplju in Splitu. Najvišja temperatura je znašala v Skoplju 26, v Splitu 20, v Sarajevu 17, v Zagrebu 13, v Beogradu 12, v Ljubljani 11.4, v Mariboru 11. Davi je kazal barometer v Ljubljani 760.9 mm, temperatura je znašala 5.4.

— **Romarji preprečili požar.** V nedeljo je bilo na Bregu pri Litiji žegnanje. Praznik naših patronov sv. Kozme in Damjana je za vso okolico važen dogodek, zlasti še letos, ko smo ga doživeli prvič v novi litijski fari. Ob 10. uri je bila v naši cerkvici maša, prišlo je mnogo domačinov, pa tudi litijski in šmarski sosedje. Okrog 11. je bila maša končana. V trenutku, ko so ljudje zapuščali cerkev so opazili odsev požara v sosednjih Tenetišah. Vse je pohitelo k Ponebškovi hiši, ki je bila že v plamenih. Ljudje so pograbili škafe in pomagali gasiti. Nekaj fantov je splezalo na streho. Tako se je posrečilo ogenj pogasiti. o požaru so bili obveščeni tudi litijski gasilci. V cerkvi sv. Nikolaja so bili plat zvona. Kmalu so prihiteli domači bržanski in litijski gasilci, ki pa niso imeli dosti dela, saj so požar med tem že pogasili. Ogenj je nastal po nesreči. Domači fant je kuhal kosilo, pa je padla iskra v kup stelje v bližini hiše. Iskra je presušeno steljo vžgala.

— **Zaklal ga je in mu razparal trebuh.** V soboto ponoči je prišlo v Podsusedu pri Zagrebu do krvoprelitja. 22-letni kmet Ivan Čusak se je vračal s svojimi znanci iz krčme in sprl se je z Ivanom Repcom. Ozmerjal ga je, Repec je pa potegnil nož, s katerim je Čuska zabodel, potem mu je pa razparal še trebuh. Smrtno ranjeni Čusak se je komaj privlekel do svoje hiše v bližini, kjer je izdihnil.

— **Smrt pod tramvajem.** V nedeljo ponoči je tramvaj v Zagrebu povozil čevljarja Janka Jalovečkega. Mož je hotel na drugo stran ulice in se ni zmenil za tramvaj, ki ga je butnil v stran, da je priletel z glavo na pločnik. Prepeljali so ga v bolnico, kjer je kmalu izdihnil.

— **Izginil in napovedal samomor.** Neža Hojnik v Zagrebu je sporočila policiji, da je njen brat Franjo Hojnik izginil brez sledu izginil in napovedal samomor. Pozneje je dobila njegovo pismo v katerem jo prosi naj mu pošlje v Krško njegove stvari, poslala mu jih je, pa je dobila od njega drugo pismo, v katerem pravi, da naj mu jih nikar ne pošilja, ker gre v smrt. Pisal je tudi policiji, ki ji sporoča, da njegove smrti nihče ni kriv. Hojnik je bil nedavno odpuščen iz službe in to ga je tako potrlo, da je začel razmišljati o smrti.

— **Pet žena je pokopal in se šestič oženil.** V vasi Detlaku blizu Banjaluke se je v nedeljo poročil 68-letni Joso Ravnič z lepo 20-letno sosedovo hčerko Jeleno Barič. Ravnič je bil že petkrat oženjen in vseh pet žen je umrlo. Ko mu je nedavno umrla zadnja žena je izjavil, da se ne bo več poročil z dekletom starejšim od 20 let. In ostal je mož beseda.

— **Obsojen, ker je razbil Bat'i izložbena okna.** V Zagrebu se je zagovarjal včeraj pred sodnikom poedincem čevljar Ivan Lelič, ki je lani v oktobru razbil s kamnom izložbena okna trgovine Bata v Ilici, češ, da ga je Bata uničil, da mora njegova družina trpeti najhujše pomanjkanje. Mož je bil baje tako pijan da v gostilni niti lastne žene ni spoznal. Pravni zastopnik Bate je skušal ovreči vse obtoženčeve trditve zlasti tudi ono glede siromaštva, češ, da obtoženec ni siromašen, ker bodijo njegovi otroci v srednjo šolo, kamor siromašni ljudje ne pošiljajo svojih otrok. Lelič je bil obsojen na dva meseca strogega zapora in na povračilo škode v znesku 11.310 dinarjev.

— **Pri nakupu treba paziti na kakovost!** Ko nabavljate perilo, je vaša največja skrb, dali bo trajno. Trajnost pa ni odvisna toliko od samega perila, kakor od načina pranja. Perile zato samo z odličnim jedrnatim milom, kakor je Schichtovo Jelen milo, ker boste na ta način ohranili trajnost vašega perila in si prištedili nove izdatke.

— **V Beograd, na Oplenac, kraljev grob,** brzovlak 9. X. Rim—Neapelj. 12 dni po Italiji, brzovlak. 19. X. Benetke—Padova, avto, 10. do 18. X. Nedeljski eno in dvodnevni izleti: Trst, Gorica—Trst (avto). Pojasnila pošlje zastonj uprava »Po božjem svetu«, Ljubljana, Wolfova 1.

Iz Ljubljane

u— **Volitve v Zbornico za TOI.** Za volilni okraj Ljubljana II., to je za ljubljansko okolico brez sodnega okraja Vrhnika, so volilni imeniki za volitev svetnikov trgovinskega, obrtnega in gostinskega odseka razgrnjeni v prostorih krajevnega volilnega odbora II. v Trgovskem domu, Gregorčičeva 27. in pri posameznih združenjih. Vsak pripadnik zbornice sme v času od 29. septembra do 13. oktobra vsak delavnik od 8.—12. in od 14.—18. ure razgrnjene imenike pregledati in prepisati. Reklamacije zoper volilne imenike se morajo vlagati pismeno pri krajevnem volilnem odboru v Trgovskem domu ali pa pri glavnem volilnem odboru Beethovnova 10. Reklamacijski rok se začne 29. septembra in poteče dne 13. oktobra. Vse vloge so takse proste.

Skrbno varčujte in dobro kupujte
pa boste tudi v krizi izhajali. Koristili nakup vseh tkanin
Manufaktura" k. d.
trgovina, ki vas želi boljše postreči
Mestni trg 17

—lj **Davi je bilo še hladnejše kakor včeraj.** Zaradi včerajšnjega deževja se je še bolj shladilo in davi je bilo po nekaterih krajih le 3 stopinje C. Morda bo padla kmalu celo slana, dunajska vremenska napoved jo je napovedala že enoči. Dopoldne so se oblaki in megle razpršile in planine so se pokazale v vsej svoji zimski lepoti. Sneg sega zelo nizko. Na okoliških hribih je sneg včeraj pobralo, pač pa ga je ostalo še nekaj na osojnih krajih.

KINO IDEAL
P R E M I E R A !
WILLIAM BOYD in PAVLA STONE v filmu
Junak nad junaki
Pustolovščine nekronanega »kralja prerije«
Danes ob 16., 19. in 21.15 uri

—lj **Tudi Cojzova cesta je že delno zaprta** za vozni promet. Včeraj so začeli ravnati in zniževati cestišče za tlakovanje. Skupina delavcev, ki je bila prej zaposlena pri zemeljskih delih na Aškerčevi cesti, je namreč že končala tam zemeljska dela in so jo zaradi tega zaposlili na Cojzovi cesti. Na Aškerčevi cesti že betonirajo podlago za asfaltni tlak. Cojzova cesta bo tlakovana z granitnimi kockami.

—lj **Podaljšanje tramvajske proge št. Vid—Ljubljana.** Uprava cestne železnice sporoča, da bo od 1. oktobra promet na progi št. Vid—Šiška—Ljubljana podaljšan od kavarne Evrope do konca Gradišča. Vozovi na tej progi bodo vozili iz št. Vida in Šiške direktno do Gradišča in obratno. Postajališče za progo proti Šiški in št. Vidu bo v Gradišču pred pekarno Vidmar. Tudi promet na kronski progi bo spremenjen in sicer tako, da bo vozilo 5 voz stalno v smeri od vojne bolnice mimo magistrata, glavnega kolodvora po Jegličevi cesti proti vojni bolnici, trije vozovi pa bodo vozili po krožni progi v obratni smeri, t. j. Hrvatski trg—Jegličeva cesta, mimo glavnega kolodvora in magistrata na Hrvatski trg.

—lj **Otvoritev III. drž. realne gimnazije preložena.** Otvoritvena služba božja bo v nedeljo 18. oktobra ob 10., blagoslovitev poslopja ob 11. Pričetek rednega pouka bo v ponedeljek 19. oktobra ob 8. Prvošolci naj pridejo ob 15. Ravnateljstvo bo od 8. oktobra poslovalo v novem šolskem poslopju. Telefon 34-80.

—lj **Zadušnica za koroškega pevca Miho Habiha.** Jutri ob sedmih zjutraj se bere pred glavnim oltarjem frančiškanske cerkve v Ljubljani maša zadušnica za slovenskega koroškega pevca Miho Habiha, člana prosvetnega društva »Zvezde« v Hodišah na Koroškem, ki je bil 13. t. m., ko se je vračal s slovenske pevske prireditve v Logivesi, zahrbtno umorjen. Moral je umreti, ker je bil pošten in zaveden Slovenec. — Vabimo vas vse, da skupaj dostojno počastimo spomin slovenskega pevca-mučenika ter da prosimo Boga, da podeli našim bratom na Koroškem moči, da ne bodo omagali v svojem trdem boju za svoj materinski jezik in za čast Gospe svete. — Korošci.

—lj **Nadaljevanje regulacije Malega grabna.** Spomladi je bil Mali graben reguliran v prvem odseku, približno 700 m dolžine navzgor od mostu na Opekarski cesti, nakar se je delo ustavilo. Pred dnevi so pa začeli regulirati Mali graben v drugem odseku. Zaposlenih je okrog 20 delavcev. Pozneje jih bodo zaposlili več. Če bo ugodno vreme, bodo delali tudi pozimi ko so nezaposleni najbolj potrebni zaslužka. Sicer je pa jeseni najmanj primeren čas za takšna dela, ker so jeseni pri nas navadno deževne. Mali graben ob deževju hitro naraste. Delo je otežkočeno ob slabem vremenu tudi zato, ker je razmočena zemlja.

—lj **Esperanto** je najbolj potreben malemu človeku in malemu narodu. Vpišite se v tečaj, ki ga bo otvoril Klub esperantistov v Ljubljani v petek 2. oktobra ob 20. v svojem lokalu na Cankarjevem nabrežju 7-I.

—lj **Vrsto zanimivih koncertnih del** slovenske literature bomo slišali na otvoritvenem koncertnem večeru povodom prvega koncerta v mali Filharmonični dvorani. Izvajala se bodo dela Davorina Jenka, Gallusa, Antona Foersterja, Antona Lajovica, Ravnika, Slavka Osterca, Marija Kogoja, L. M. Škerjanca in Uroša Prevorška. Izvajalci so: Orkestralno društvo Glasbene Matice Slovenski vokalni kvintet in umetniki solisti gdčna Zora Zarnikova, Marijan Lipovšek, gdčna Ljudmila Polajnarjeva in Karel Rupel. Dirigenta godalnega orkestra L. M. Škerjanc in Uroš Prevoršek. Predprodaja vstopnic za ta večer v knjigarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

—lj **Oratorij Kristus,** delo slavnega Liszta, ki ga izvajata prihodnji ponedeljek v veliki Filharmonični dvorani Ljubljanska Filharmonija in naša Glasbena Matica, ima tri dele: v I. delu, ki ima naslov Božični oratorij nam opisujeta skladatelj in librotist veselje pastirjev in prihod sv. Treh kraljev k Betlehemskim jaslicam. V II. delu, ki ima naslov Po razglašenju Gospodovem se poje Osmero blagrov, Ustanovitev cerkve, Čudež in Jezusov vhod v Jeruzalem. III. del ima naslov Trpljenje in Vstajenje. Ta del ima tri speve in sicer Žalostna je moja duša, Žalostna mati in Vstal je Kristus. Na izvedbo znamenitega resnega dela opozarjamo vse naše občinstvo. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

—lj **Opozarjamo na vpis v otroški glasbeni vrtec šole Glasbene Matice.** Prigisne sprejema pisarna v Gosposki ulici. Začetek pouka 1. oktobra.

—lj **Kdor je našel ali odpeljal psa,** ki sliši na ime »Miško« naj ga odda v upravi »Slovenskega Naroda«. Pes je izginil včeraj zvečer pred glavno pošto, kjer se je skupaj z vrvico iztrgal spremljevalcu.

SPORT

— **Kongres zimsko sportnih delavcev.** JZSS sklicuje v nedeljo 25. oktobra v dvorani Pokojninskega zavoda za nameščence v Ljubljani I. kongres zimsko sportnih delavcev v kraljevini Jugoslaviji. Pokroviteljstvo nad kongresom bo najbrž prevzel minister za telesno vzgojo naroda. Kongres je namenjen v prvi vrsti zimsko sportnim delavcem. Ker pa gre za cilje, ki se tičejo sporta otrok, bodo na kongresu dobrodošli tudi sportni delavci iz drugih panog sporta. Obenem bo imel JZSS izredno glavno skupščino.

— **Tudi Avstrijci proti velikim skakalnicam.** Dunajski »Sport Tagblatt« poroča, da je imela avstrijska zimsko-sportna zveza v Vrbi sejo, na kateri je bilo sklenjeno graditi v bodoče načelno samo srednje smuške skakalnice. Ta sklep je treba po mnenju »Sport Tagblatta« pozdraviti, ker se je v smuških skokih zadnje čase preveč kazala artistična tendenca. Na tako zvanih mamutskih skakalnicah se bodo lahko prirejale v bodoče skakalne tekme samo pod pogojem, da bodo v dotičnih krajih zgrajene tudi srednje skakalnice. Velike skakalnice bodo služile samo treningu specialistov, na srednjih skakalnicah za skoke od 40 do 50 m se bodo pa prirejale prvenstvene tekme. V bodoče se bo torej polagala večja važnost na lepoto skoka, nego doslej. Na velikih skakalnicah kritična točka ne sme biti nad 80 m. Sodeč po pisanju »Sport Tagblatta« bi bili tudi Avstrijci proti velikim skakalnicam, kar je važno za našo skakalnico v Planici, saj so bili doslej Avstrijci naši najboljši zavezniki.

Iz Maribora

— **Sportna revija srednješolcev.** Mariborska sportna javnost z zanimanjem pričakuje vsakoletno revijo lahkoatletike srednješolcev. Lahkoatletski meeting mariborskih srednješolcev bo v soboto in nedeljo na igrišču SK Železničarja.

— **Simultanka Vasje Pirca.** Odlični mariborski šahovski mojster g. Vasja Pirc priredi v soboto, dne 8. oktobra veliko šahovsko simultanko, ki bo zelo zanimiva in nad vse napeta zaradi številnih prijav priznanih mariborskih šahistov.

— **Volilni seznami** za volitve v Zbornico za TOI so razgrnjeni pri mestnem popisovalnem oddelku in v pisarni Okrožnega odbora obrtniških združenj.

— **Obrtniško zborovanje.** V nedeljo se je vršilo v Gambrinovi dvorani dobro obiskano zborovanje Društva jugoslovenskih obrtnikov, ki ga je vodil predsednik g. Lešnik. Obravnavali so aktualna in pereča vprašanja obrtniškega stanu in sprejeli več ukrepov, s katerimi upajo izboljšati njegov položaj.

— **Smrt božjastnice v potoku.** V sadonosniku posestnika Simiča v Zg. Hočah je 35-letna delavka Karolina Petelinčeva obirala jabolka. Ko se je približala plitkemu potoku Reka, ki ima le 15 cm globoko vodo, jo je napadla božjast in nesrečnica je padla v potok ter utonila. Ko so jo našli ljudje, je bila že mrtva.

— **Modras ga je pičil.** V mariborsko bolnico so včeraj pripeljali 40-letnega posestnika Jožefa Ranerja iz Rošpoha, ki ga je pri kolnji pičil modras v boso levo nogo. Zdravniki so mu z injekcijami rešili življenje.

— **Iz policijske službe.** Vodja kriminalnega oddelka mestne policije g. višji nadzornik Franc Cajnko je nastopil svoj redni dopust. Za časa odsotnosti ga nadomešča daktiloskop g. Josip Grobin.

— **Streli na polbrata.** V Rogoznici v Slovenskih goricah sta se kol že neštetokrat sprla polbrata 40-letni Jakob Fradl in 40-letni Josip Kurbus zaradi mejnikov. Kurbus je v jezi potegnil samokres in oddal na svojega polbrata več strelov, od katerih eden ga je zadel v desno stegno. Hudo ranjenega Fradla so prepeljali v mariborsko bolnico.

— **Mariborsko gledališče** otvori novo sezono v četrtek 1. oktobra. Uprizore znamenito dramo L. N. Tolstoja »Živi mrtvec«, ki zavzema med dramskimi deli velikega Rusa prvo mesto ter prešinja z globoko tragiko. Naštudiral jo je glavni režiser Jože Kovič ter se zvrsti 11 slik na vrtilnem odru z dvema odmoroma. (Po 4. in 9. sliki). V glavnih ulogah nastopijo Kraljeva — Liza, Rasbergerjeva — Maša, Nakrst — Fedja in Gorinšek — Karenin. Ostale vidnejše uloge igrajo Zakrajškova, Savinova, Starčeva, Grom, Jože Kovič in P. Kovič. V drugem dejanju nastopi tudi zbor, ki poje originalne ruske pesmi.

— **Javite se čim prej za gledališkega abonenta!** Ta četrtek je otvoritvena predstava ter bodo bloki že veljali. Redni abonenti pa bodo začeli dobivati svoje predstave že prihodnji teden. Kdor želi dobiti še dober sedež, pa se naj pobriga čimprej zanj, ker je letos dosti povpraševanja. Ponovno opozarjamo na ugodnost odplačevanja abonmana v 7 zaporednih obrokih ter na izredno nizke obroke od Din 9.— navzgor. Pa tudi v ložah so sedeži tako poceni, da pač ni treba nikomur izostati.

Slovenci v Ameriki

Precej težka avtomobilska nesreča se je pripetila v Chicagu. V avtomobilu so se peljali z obiska pri rojaku Rošiču Rudolf Srojf njegova žena in 10letni sinček ter Josipina Prezelj. Nasproti jim je privozil nepreviden avtomobilist, ki se je zaletel v njihov avto. Udarec je bil tako silen, da so zadobili vsi precej težke poškodbe in so jih morali prepeljati v bolnišnico.

V Clevelandu sta umrli Cecilija Pelkov roj. Vidmar, doma iz vasi Velika Lipija pri Žužembergu in Nežika Lavrič, rojena Mele, stara 50 let, doma iz vasi Podgora, fara Vrhnika. V Milwaukee je umrl Franc Kovačič, star 45 let, doma iz šmihelske fare. V Ameriki je bil 24 let. V Elityju je umrl Franc Škerjanec, star 63 let. V Forest City je umrl Gregor Skubic, star 85 let, doma iz Litije. V mladih letih je bil oskrbnik graščine Ponoviče. V North Chicagu se je smrtno ponesrečila Mitka Smrtnik, stara 22 let. S svojim zaročencem in njegovo staro mamo se je peljala v Minnesoto in vsi trije so bili na mestu mrtvi. V Joliettu se je pa v tovarni smrtno ponesrečil Matija Sandol, star 37 let, doma iz Bresta na Primorskem. V Joungstownu je umrla Elizabeta Rozman, stara 48 let, doma iz Sela pri Toplicah na Dolenjskem, od koder je prišla v Ameriko pred 32 leti. V Ameriki zapušča tri sinove in hčer. V Aurori je umrl Franc Šibenik, star 54 let. V Nash Wauku je umrl trgovec Marko Bolf, star 56 let. V East Heleni je umrl Franc Rupert. V istem kraju sta se poročila Franc Rus in Ela Puceli.

Pol stoletja že deluje CMD, tarujmo še za pol stoletja!

ZAHVALA

Ob težki izgubi preskrbnega moža in očeta, gospoda

ANTONA JUGA

DIREKTORJA ŽENSKE REALNE GIMNAZIJE

se iskreno zahvaljujemo prav vsem, ki so pokojniku izkazali poslednjo čast. Posebno zahvalo smo dolžni: požrtvovalnim gg. zdravnikom, gospodu prof. dr. Kotniku za vodstvo kondukta, gospodu univ. doc. prof. dr. Pavlu Grošlju, gospodični Nadi Fuxovi in gospodu prof. Jeranu za ginljive poslovilne besede, gospodu dr. Stanetu Rapetu za zadnjo poklonitev, ter združenim pevcem pod vodstvom gospoda Zorka Prelovca za ganljivo petje. Enako se zahvaljujemo uglednemu profesorskemu zboru in gojenkam gimnazije, društvom in organizacijam, kakor tudi posameznikom za čaščeče spremstvo, poklonjeno cvetje in sožalne izraze.

Hvala vsem in za vse!

LJUBLJANA, dne 29. septembra 1936.

ŽALUJOČI OSTALI.

MALI OGLASI

Beseda 50 para, davek Din 3.—, beseda 1 Din, davek 3 Din preklici
Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO
Beseda 50 par, davek 3 Din
Najmanjši znesek 8 Din

KLIŠEJE
ENO VEČBARVNE JUGOGRAFIKA LJUBLJANA

DRVA ZA KURJAVO
kratko žagani lepi suhi bukovi odpadki se dobijo poceni pri Lavrenčič & Co., Vošnjakova 16. Telef. 23—74. 2,518

GLEDALIŠKI ODER
dolg 6 m, globina 5 m, 4 spremembe, 56 ku'is, proda po zelo ugodni ceni pevsko društvo »Savinjski Zvon«, Sv. Peter v Savinjski dolini. 2544

STANOVANJA
Beseda 50 par, davek 3 Din
Najmanjši znesek 8 Din

STANOVANJE
tri in štirisobno se odda. Pojasnila v trgovini Cojzova c. 1. 2531

POUK
Beseda 50 par, davek 3 Din
Najmanjši znesek 8 Din

STROJEPISNI POUK
(po desetprstnem sistemu). Večerni tečaj za začetnike in izvežbance. Najnižja šolnina, učna ura samo 2 Din. Vpisovanje dnevno. Pričetek novega tečaja 5. oktobra ob 18. uri. Christofov učni zavod, Domobranska cesta 15. 2543

Z nobenim drugim reklamnim sredstvom ne morete doseči enakega učinka, kakor s časopisnim oglasom, čigar delokrog je neomejen. Časopis pride v vsako hišo in govori dnevno desettisočem čitateljev. Redno oglaševanje v velikem dnevniku je najuspešnejša investicija, ki prinese koristi trgovcu in kupcu.

Shakespeare: Kralj Lear

Po prvi dramski premieri, ki je dosegla lep uspeh

Ljubljana, 29. septembra.

Naša vzgledno marljiva drama se je s pogumnim, občudovanja vrednim zaletom lotila ene največjih in najtežjih odrskih nalog, mojstrske Shakespearove tragedije v petih dejanjih »Kralja Learja«. Dvaintrideset let že imamo v izdaji Slovenske Matice prevod pokojnega prof. Antona Funtka, a šele letos je izvršil režiser Ciril Debevec veliko režijersko in dramaturško zelo posrečeno delo, priredbo in uprizoritev že dolge igre za naš mali oder.

Mogoče mu je bilo to, ker imamo igralskega Atlanta, Ivana Levarja, ki nosi na svojih mogočnih ramah ogromno dramsko zgradbo, sam orjaški in resnično tak, da lahko rečemo tudi o njem, da »nekaj ima na sebi, čemur bi rad dejal gospod. visokost.« Zunanje, po kretnjah, nastopanju, mimiki, govorici imamo z Levarjem kralja Leara, ki je ena največjih kreacij slovenske dramske umetnosti doslej.

Tragedija očetovske zaslepljenosti, lehkovernosti, domišljavosti, pa otroške nehvaležnosti, lakomnosti, brezsrčnosti, nezvestobe do očeta, brata, sestre, moža in najvdanejših prijateljev se vali kakor vihar preko prizorišč in ostavlja za seboj celo vrsto zločinov. Iz starodavne angleške pripovedke in balade je ustvaril Shakespeare dramo ljudi nadčloveških vrlin in propalosti, ki je skoro fantastična.

Usodi dveh starcev očetov, Leara in grofa Gloucestra, sta enaki, a čudovito povezani, in kakor je zavržena Kordelija med tremi hčerami edina, ki res ljubi očeta kralja, je zavrženi sin Edgar zvesto vdan očetu grofu. Goneril in Regan, po očetu Learu postavljeni za kraljici, sta nehvaležni podlici, kakor je Gloucestrov nezakonski sin Edmund, očetov ljubljenec, patološko nehvaležen izrodek, sličen Jagu! Tuji so zvesti in vdani svojim gospodom, zlasti plemeniti grof Kent, dvorski norec in celo preprost sluga, dočim lastna kri zataji vsa čustva do roditeljev in najbližjih sorodnikov.

Groze in strahote je polna ta tragedija, polna blaznosti, krvi, viharjev, strasti, zločinov: sočulje z žrtvami in občudovanje krepostnikov, junaških zastopnikov pravice in resnice, vrsta poetičnih in ginljivih prizorov, ki jim sploje v sredini vedno Kordelija, Kent ali Edgar, pa ustvarjajo v drami blagodejno etično utešljivo ravnotežje.

Povezanost človeških usod z naravo daje žalogri mogočno značilnost, in upav besneča nevihta zbudi v izdanem, nekdanjem samoljubnem in samodržkem kralju nova čustva, altruizem. Presenetljivo je, da je bila že l. 1606. ob rojstni predstavi »Kralja Leara« prav tako kakor danes je aktualna misel, ki jo izreka oslepljeni Gloucester: »Naj bi razdelitev imetka onemogočala preobilje, da vsakdo imel bi dosti!« — —

Za uprizoritev dela vzlic izdatnim, prav srečnim krajšavam gre režiserju C. Debevcu polno priznanje. Tudi dekorativno in opremo je predstava za naše razmere zelo zadovoljiva. Da je pustinja med zidovjem, je pač licence... Vzlic vsemu najboljšemu, ki ga je treba predstavi priznati, je brez omejitve v vsakem pogledu popolnoma ustrezala z jasno, naravno, prisrčno govorico, prav kakor s svojo igro in zunanjostjo Kordelija gospe Mile Šaričeve, te edinstvene umetnice v obvladovanju dikcije v stihih. Njene scene so viški lepote in srčne toplote.

Prav dobri so kot Regan ga. Mira Danilova, kot grof Kent g. Gregorin, Edgar g. Jan in Edmund g. Skrbinšek. Govorili so stihe, da si jih razumel, in postavili osebnosti, da jim gre vsa pohvala. Zlasti Janov Edgar je močna kreacija. Docela zadovoljevali so nadalje g. Jerman kot francoski kralj, g. Cesar kot vojvoda cornwalski, g. Daneš kot zdravnik in g. Sancin kot plemič. V igralskem pogledu je bil odličen g. C. Debevec kot dvorski norec in g. Lipah kot stari grof Gloucester. Od g. Levarja in še od tega in onega bi si želeli le jasnejše izgovarjave, zlasti od Gonerile mirnejšega dihanja, od raznih slov in vitezov pa odprave vsega diletantizma.

Funtkov prevod pač ni idealen, in igralci so imeli z njim težke muke vzlic mnogim izvrstnim korekturam Otona Župančiča. Prevod je dobeseden, a trd, težko govorljiv in celo za čitanje včasih neumljiv. Za nov natisk, nam ustvari nov prevod Župančič čim prej!

Predstava je trajala po zaslugi režiserjevi, ki je poskrbel za nagle izpremembe, le par minut preko 23. Želja je mnogo priznanja ter prinesla tudi dokaj zasluženih cvetličnih darov. Gosp. Ivan Levar, ustvaritelj dolge vrste močnih Shakespearovih likov, pa je s svojim krasnim Learom ponovno dokazal, da zasluži naše spoštovanje kot umetnik izredne marljivosti in kreativnosti.

Dr. G.

Proti velikim trgovskim hišam

Zakaj trgovci nasprotujejo ustanavljanju magazinov pri nas

Ljubljana, 29. septembra.

Včeraj je bila v Beogradu konferenca vseh trgovskih zbornic v državi. Na nji so zastopniki trgovstva med drugim razpravljali o ustanavljanju velikih trgovskih hiš, tako zvanih magazinov, ter se odločno zavzeli za podaljšanje uredbe, ki zabranjuje ustanavljanje velikih trgovskih hiš pri nas. Ta uredba izgubi veljavo 28. oktobra in če ne bo podaljšana, se bodo kmalu začeli ustanavljati tudi pri nas magazini.

Naša javnost ni dovolj poučena, kaj so prav za prav velike trgovske hiše in si zato morda kdo ne tolmači pravilno odpora trgovcev proti ustanavljanju magazinov. Zlastikonzumenti so zelo občutljivi, ko se odloča o cenah blaga, in ne sateri mislijo, da bi bile trgovske hiše potrebne, ker bi v njih lahko kupovali vse cenejše. V resnici branijo trgovci predvsem svoje interese, ko zahtevajo prepoved ustanavljanja magazinov pri nas, vendar s tem ne škodujejo konzumentom. Pri tem ne gre samo za konkurenco med velikimi in manjšimi trgovinami, temveč se trgovci bore proti monopolizaciji trgovine, kar ustanavljanje trgovskih hiš v resnici pomeni.

Ustanavljanje magazinov pri nas omogoča novi obrtni zakon, ki je stopil v veljavo 9. III 1932. Velikih trgovskih hiš v naši državi še ni. V drugih državah v velemestih so bile že pred vojno. Ustanavljale so jih velike kapitalistične družbe, kajti za magazine je potreben velik obratni kapital. Tudi pri nas so bile nekatere kapitalistične družbe takoj pripravljene investirati kapital v trgovske hiše, kajti tako naložen kapital se dobro obrestuje, čim je ustanovitev omogočal novi obrtni zakon. Kljub protestom trgovstva je dobila družba »Ta-Tas« obrtno pooblastilo za ustanovitev magazina v Beogradu. Proti izdanemu poobla tilu so bile vložene pritožbe na upravna oblastva, a še preden so višje instance odločile o pooblastilu, je izšla naredba, in sicer 27. oktobra 1934, ki prepoveduje ustanavljanje velikih trgovskih hiš. Vest, da veljavnost uredbe ne bo podaljšana, je zbudila nedavno med trgovstvom veliko vznemirjenje.

Trgovske hiše le navidez koristijo konzumentom, kakor se zdi nekaterim, ki mislijo, da je v magazinih vse izredno poceni. V resnici so uvedene v magazinih enotne cene, ki so navidez zelo nizke. Toda za nizkimi cenami se vedno skriva slaba kakovost. Ljudi premotijo cene in hlastno kupujejo vse brez pr soje kakovosti. Upoštevati je treba sicer, da magazini nabavljajo blago pod mnogo ugodnejšimi pogoji kakor manjši trgovci, ker pač kupujejo mnogo večje količine blaga ter zato ceneje. Razen tega so režijski stroški v magazinih mnogo manjši, ker so v teh velikih trgovskih hišah združene skoraj vse trgovske troke. Kljub temu cene niso tako nizke, če se oziramo na kakovost blaga in če pomislimo, da so pri enotnih cenah nekatere vrste blaga tem dražje, čim cenejše so druge. Konzumenti kot celota ne potrošijo v splošnem nič manj, če kupujejo v magazinih kakor v drugih trgovinah, kajti trajnost blaga je tem krajša, čim cenejše je blago.

Lahko si mislimo, da v bližini trgovske hiše ne more dolgo vzdržati noben manjši trgovski obrat in da je vsaka konkurenca nemogoča. Ne smemo pozabiti, da manjši obrati skupaj zaposlujejo več nameščencev kakor nekaj magazinov, in da nezaposlenost med trgovskim nameščenstvom tem bolj narašča, čim več je trgovskih hiš. Tako dobe s finančno močjo kapitalistične družbe monopol nad trgovino, trgovski stan je pa zapisan propadu. Ta pojav je pri nas lahko še tem usodnejši ker se velikih podjetij navadno oprimejo družbe inozemskih kapitalistov, ki bogate sadove izkoriščanja našega ljudstva odpravljajo v tujino.

Pri tem tudi ne smemo pozabiti, da današnje trgovine skupaj plačujejo več davkov, kakor nekaj trgovskih hiš ter da so srednji sloji najboljši ter najzanesljivejši davkoplačevalci. Z ustanavljanjem velikih trgovskih hiš bi bili prizadeti tudi mnogi obrtniki, kajti magazini bi ne prodajali njihovih izdelkov, temveč bi naročali tovarniško blago, pogosto tudi iz inozemstva.

Ali se bodo tudi pri nas žrtvovale neštete eksistence nameščencev, trgovcev in obrtnikov koristim velekapitalističnih podjetij?

Podnebje v lečenju pljučne tuberkuloze

Zanimiva razmotrivanja francoskih zdravnikov Mignota in Mollarda

V zdravniških krogih se že mnogo govori in razmišlja o meteoropatologiji, vplivu vremena in njegovih izprememb, vetrov, vlažnosti, zračnega pritiska itd. na bolezenski proces in na ves človeški organizem vobče. V severni Afriki in okrog Sredozemskega morja vpliva topel južni veter neugodno na razpoloženje, ljudje se čutijo potrte in razdražene, bolniki s pljučno tuberkulozo začno bruhati kri itd. Vpliv vremena na človeški organizem poznamo tudi mi, saj nas bole kurja očesa, v sklepih čutimo bolečine, oglašajo se kosti v rokah in nogah, če so bile kdaj zlomljene itd.

Drugo vprašanje je pa podnebje. Zaenkrat še nimamo točnega odgovora na vprašanje, kaj je podnebje in kako vpliva na poedine bolezni, zlasti na pljučno tuberkulozo. S temi vprašanji se mnogo pečajo Francozi, ker imajo mnogo klimatičnih krajev vseh treh glavnih vrst, morskih, visokogorskih in nižinskih. Tako se namreč klimatični kraji v glavnem dele, kakor da bi šlo pri njih v prvi vrsti za zemljepisni značaj krajine. Zemljepisne razmere nam namreč najprej padejo v oči, toda vprašanje podnebja z njimi še ni rešeno. Zato polemizirata francoska zdravnika Mignot in Mollard v »Presse Medicale« z dosedanjimi nazori in opozarjata na razlike ne samo med srednjeevropskim in atlantskim podnebjem, temveč tudi med sosednimi kraji na isti obali n. pr. med Biarritzem, St. Jeanom de Luz in Arcachonom. Isto velja, če primerjamo različne nižinske in visokogorske klimatične kraje.

Odtod izvira tudi paradoks, da se smatra v enih krajih, recimo na večini francoske obale, primorsko podnebje za pogubno za pljučno tuberkulozo, v drugih krajih, kakor v Angliji, se pa leči pljučna tuberkuloza uspešno samo ob morju in na otokih. V enako visoko ležečih klimatičnih krajih si eni zdravniki razlagajo svoje uspehe z lečenjem s posebno suhim zrakom, drugi pa trdijo, da je vzrok njihovih uspehov vlažen zrak. Seveda se to ne tiče znanih učinkov ultravioletnih žarkov, n. pr. pri kirurgični tuberkulozi, čeprav so tudi tu mnogi strokovnjaki skeptični.

Če tako grobo razdelimo podnebja samo glede na zemljepisne karakteristike, se tudi ne da obdržati splošna razdelitev podnebij po učinkih, morsko, škodljivo za pljučno tuberkulozo, nižinsko pomirjajoče in visokogorsko dražeče. Niti proučevanje meteoroloških poročil ne zadostuje za razlago klimatičnih vplivov. Podatki o solnčni svetlobi, o vlažnosti zraka, o toploti vetra in o zračnem pritisku, ki jih tudi najdemo v prospektih privatnih zdravilišč, se lahko povsem ujemajo v krajih, ki so zemljepisno in »klimatično« povsem različni ali pa se zelo razlikujejo od krajev, ki imajo po dosedanji razdelitvi enaka podnebja in so le malo oddaljeni drug od drugega. Ker še ni točno pojasnjeno, kako podnebje učinkuje, se tudi niso dali znanstveno utemeljiti predpisi glede istega. Odtod izvira nezaupanje mnogih zdravnikov v izvestni vpliv podnebja.

Doktor Chaize v Cambo-les-Bains v Pirenejih je prišel na misel, da bi se dal vpliv podnebja kontrolirati drugače, nego doslej, da se mora vpliv atmosferičnih izprememb kazati v nevrovegetativnem sistemu, če se kaže v celotnem stanju človeka. Začel je preizkušati, kako se ob pritisku na oko izpreminja frekvenca srčnih utripov in v svoje začudenje je ugotovil, da se izpreminja ta okulokardialni refleks skladno pri vseh bolnikih dan za dnem. V lepem vremenu se je znižal, v slabem zvišal. Število utripov je naraslo tudi za 20 v minuti in kazalo tako, da prevladuje tisti hip vpliv simpatične innervacije. Pri velikih motnjah v ozračju se je pojavilo s povišanim refleksom tudi bruhanje krvi. Ko je primerjal običajna vremenska poročila, ni mogel najti v njih zveze z opazovanim pojavom. Zato se je jel zanimati, koliko elektrike je v zračnih delcih, meril je jonizacijo zraka. Tedaj je šele ugotovil, da je med pozitivno ali negativno jonizacijo ter med izpremembami okulokardialnega refleksa popolna sporednost. Če se je izpremenila jonizacija v negativnem smislu, so čutili tudi drugi pacienti, ki niso baš krvaveli iz pljuč, težave pri dihanju, nadušljivi so dobili napade, pojavila se je migrena itd. Ko so to dognanje potrdili tudi v drugih podnebjih, je bilo jasno, da je dognana zveza vsaj enega aktivnega činitelja podnebja z izpremembami v napetosti vegetativnega živčevja.

Pomirjajoče podnebje bi bilo po Mignotovem in Millardovem mnenju tam, kjer se jonizacija zraka malo izpreminja, vzpodbujajoče ali dražeče podnebje bi bilo pa ono, kjer se jonizačna krivulja često menja. Tako bi torej imeli samo dve podnebji ne glede na zemljepisni značaj krajine. Tako bi si lahko razlagali klimatične razlike dveh blizu skupaj ležečih krajev ali pa klimatično skladnost dveh oddaljenih in zemljepisno različnih krajev.

Mussolini in najemnina

Pred štirimi leti je iskal Mussolini svojemu visokemu položaju primerno stanovanje. Lastnik krasne vile na via Nomentana knez Torlonia mu je brž ponudil svojo vilo, polno umetnin. Presrečen sem, da morem ponuditi šefu vlade svoj skromni dom, — je dejal. — Izvolite stanovati v njem tako dolgo, dokler je vam drago in izkazovati s tem čast mojemu rodu. — Knez Torlonia ni bil namreč posebno dobro zapisan v vodstvu fašistične stranke in s tem si je hotel pridobiti nove simpatije. — Vaša pozornost me zelo veseli — je odgovoril Mussolini, — izključeno je pa, da bi sprejel od vas tako darilo. Določite sami višino najemnine, da podpiševa najemninsko pogodbo. — Mussolini ni hotel biti knezu zavezan ne moralno ne gmotno in obrnil se je na izvedenca, ki je ocenil najemnino ter določil najemne pogoje. Potem je pa poslal po svojem tajniku knezu Torloniu podpisano najemninsko pogodbo na 10 let.

18 mesecev pozneje so se najemnine potrojile ali celo početvorile in stara palača je postala tako privlačna, da je knez Torlonia menil, da je najemnina, ki jo plačuje Mussolini, prenizka. O tem je pismeno obvestil Mussolinija, ko se je mudil na družabnem večeru šahistov, ki mu knez predseduje. Toda Mussolini prvi hip ni hotel o tem ničesar slišati, potem je pa odgovoril knezu, da velja najemninska pogodba še osem let in da se bo treba pač pogojev obojestransko držati. Knez pa noče popustiti od svoje zahteve in ni izključeno, da se bo obrnil na sodišče. Vprašanje je seveda, kaj bo opravil.

Vzorna skrb za matere

Holandska ni samo dežela visoko razvitega vrtnarstva in mlinov na veter, temveč tudi dežela, kjer je umrljivost mater ob porodu iz vseh evropskih držav najmanjša. To je posledica zdravja žen, ki se rode in žive v deželi, kjer je največji konzum mleka. Osebna higiena stoji na Holandskem zelo visoko ne samo po mestih, temveč tudi na kmetih. Holandska je pa tudi dežela vzorne skrbi za porodnice in matere vobče. Tam imajo tako zvane bolniške klube. Njihovi člani postanejo prostovoljno zakonski možje, čijih dohodki ne presegajo določenega eksistenčnega minima. Plačujejo tedensko neznatne prispevke ne glede na število rodbinskih članov. Če zboli rodbinski član, ima zdravnika in zdravila brezplačno. Ob porodu ima žena pravico do brezplačne pomoči babice, kvalificirane po dovršitvi tečajev v Rotterdamu, Harlemu ali Limburgu, o katerih se trdi, da so najboljši v Evropi.

Če hoče imeti žena tudi zdravniško pomoč, jo mora plačati, toda honorar je zelo nizek. Če pa babica spozna, da je treba poklicati zdravnika, stori to sama in porodnici ni treba nič plačati. Rodbine, ki jim dohodki presegajo eksistenčni minimum, ne morejo postati članice bolniških klubov, ki uživajo državno podporo. Za zdravniško pomoč plačujejo pefkrat več, nego članice, ki ob porodu same zahtevajo zdravnika. Siromašni ljudje pa lahko postanejo člani kluba mestnih revežev. Ti ne plačujejo nobenih prispevkov, zdravnika in zdravila imajo brezplačno. Isto velja za žene na kmetih. Holandska bi lahko bila drugim državam vzor, kako je treba skrbeti za zdravje mater in otrok.

EMILE GABORIAU 20

ZAKONSKI IN NEZAKONSKI SIN

ROMAN

— Takoj, — je odgovoril advokat s poroglivim glasom. — Vratarju se nisem zdel tako zelo sumljiv, da bi mi ne smel odpreti vrat. Moj beli ovratnik in črna obleka sta napravila nanj ugoden vtis. Izročil me je nekakšnemu lovcu s peresom za klobukom in le-ta me je odvedel čez dvorišče na krasen hodnik, kjer so zdehali na klopicah trije ali štirje lakaji. Eden me je pozval, naj grem z njim.

Odvedel me je po krasno opremljenih stopnicah, po katerih bi se lahko peljal z vozom, in stopal pred menoj po dolgem hodniku, polnem slik. Skozi velike, tihe sobane, kjer je bledelo krasno pohištvo pod preprogami, me je končno privedel do komornika gospoda Alberta. To je ime, ki ga nosi sin gospe Gerdyjeve, torej moje lastno ime.

— Razumem, razumem!

— Napravil sem izpit, moral sem se podvreči zaslišanju. Komornik je hotel vedeti, kdo sem, odkod prihajam, kaj počnem, kaj hočem in ne vem, kaj še vse. Odgovoril sem mu kratko, da me gospod vikomt sploh ne pozna, da pa moram z njim govoriti o nujni zadevi. Pozval me je, naj sedem in počakam, potem je pa odšel. Čakal sem že četrt ure, ko se je končno vrnil. Njegov gospod je izvolil odgovoriti, da me sprejme.

— Odvedel me je v skromno opremljen salonček, — je nadaljeval Noel, — kjer je bilo orožje edini okrasek. Starinsko orožje iz vseh časov in dežel visi po stenah. Še nikoli nisem videl v tako majhnem prostoru toliko pušk, pištol, mečev, sabelj in rapirjev. Človek bi skoraj mislil, da stoji v orožarni mojstra sabljanja.

Stari policist je pri tem pomislil na orožje morilca vdove Lerougeeve.

— Vikomt, — je nadaljeval Noel, — je ležal udobno zleknjen na divanu, ko sem vstopil. Na sebi je imel žametast suknjič in modne hlače, okrog vratu pa veliko belo svileno ruto. Ne jezim se na tega fanta, saj mi vedoma nikoli ni storil nič žalega, saj ne ve za zločin svojega očeta. Zato sem lahko pravičen napram njemu. Fant je dostojen, čedne prikupljive postave in z razumljivim ponosom nosi visoko ime, ki mu ne pripada. Je moje postave, črnolas kakor jaz, videti je pa pet ali šest let mlajši. Ta mladostna zunanjost se da lahko pojasniti. Delati mu nikoli ni bilo treba, bôja za obstanek ne pozna, trpel tudi ni nikoli. Spada pač med one srečneže, ki se pelje jo skozi življenje na mehkih blazinicah svoje kočije, ne da bi čutili le najmanjše tresenje. Čim me je zagledal, je vstal in me prijazno pozdravil.

— To je vas gotovo neprijetno dirnilo? — je vprašal starec.

— Ne tako zelo, kakor sem pričakoval. Štirinajst tesnobnih dni pred mojim srečanjem je opililo ostrino mojega srda. Šel sem takoj preko vprašanja, ki sem ga čital na njegovih ustih. Gospod, sem mu dejal, prihajam k vam z zelo žalostnim in resnim poslanstvom, tičočim se časti imena, ki ga nosite. Gotovo mi ni verjel, kajti odgovoril mi je z glasom, ki je močno dišal po predrznosti. — Ali bo trajalo to dolgo? Odgovoril sem mu: Da.

—Prosim vas, — je dejal oče Tabaret, ki je bil postal zelo pozoren, — ne izpustite nobene podrobnosti. To je zelo važno, razumete...

— Vikomt se mi je zdel zelo razjarjen, — je nadaljeval Noel. — Opozarjam vas, — mi je dejal, — da je moj čas odmerjen. Namenjen sem k dekletu, s katerim se hočem poročiti, h gospodični Arlangeevi. Ali bi ne mogla tega razgovora preložiti?

— Dobra, druga žena! — je pomislil starec.

— Odgovoril sem vikomtu, da naš razgovor ne trpi nobenega odlašanja in videč, da me hoče odsloviti, sem potegnil iz žepa grofova pisma ter mu eno pokazal. Čim je opazil pisavo svojega očeta, je postal krotkejši. Izjavil je, da mi je na razpolago in me prosil, naj mu oprostim, češ, da mora poslati kratko pisemce tja, kjer ga pričakujejo. Na hitro roko je napisal nekaj besed ter izročil svoje pisemce komorniku z naročilom, naj ga takoj pošljejo vojvodinji Arlangeevi. Potem me je pa odvedel v sosedno sobo, v knjižnico.

— Samo eno besedo, — ga je prekinil starec. — Ali je bil zbegan, ko je zagledal ta pisma?

— Niti najmanj. Ko je bil skrbno zaklenil vrata, je primaknil naslanjač in sedel tudi sam, rekoč: Zdaj mi pa povejte, gospod, kaj vas je privedlo k meni? V predsobi sem imel dovolj časa pripraviti se na to srečanje. Sklenil sem bil zadati mu takoj odločilen udarec. — Gospod, sem odgovoril, moje poslanstvo je mučno. Izdati vam hočem neverjetne stvari. Ne odgovarjajte mi, prosim, dokler vam ne bo znana vsebina teh pisem. Rotim vas tudi, da se ne spozabite do nasilnosti, ki bi bile brez pomena. — Pogledal me je ves presenečen in odgovoril: Govorite, slišim lahko vse.

Vstal sem, rekoč:

— Gospod, vedite, da niste zakonski sin grofa Commarina. Ta pisma vam to dokažejo. Grof ima legitimnega sina in ta me pošilja k vam.

Pri teh besedah sem mu nepremično gledal v oči in opazil sem v njih žarek divje jeze. Že sem mislil, da bo planil name in me zgrabil za vrat, toda hitro se je premagal.

— Pokažite mi ta pisma, — je dejal kratko. Izročil sem mu jih.

— Kaj? — je vzkliknil oče Tabaret, — ta pisma, prava? ... To je bilo neprevidno.

— Zakaj?

— Kaj pa če bi jih bil... Kaj vem!

Advokat je položil svojemu staremu prijatelju roko na ramo.

— Bil sem tam, — je odgovoril z zamolklim glasom, — in povem vam, da ni bilo nobene nevarnosti.

Noelov obraz je izražal tako divjo jezo, da se je starec skorai ustrašil in nehote se je skrčil v naslanjaču.

TUDI VAŠ NOVI PLAŠČ — OD PAULINA —

KER DOBITE VSAKEGA DESETEGA ZASTONJ, O ČEMER SE NATANČNEJE INFORMIRAJTE V TRGOVINI KONFEKCIJE PAULIN, LJUBLJANA, KONGRESNI TRG 5.

Urejuje Josip Zupančič. — Za »Narodno tiskarno« Fran Jeseršek. — Za upravo in inseratni del lista Oton Christof. — Vsi v Ljubljani.